

Parliamentary Assembly
Assemblée parlementaire

<http://assembly.coe.int>

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

OLAĞAN GENEL KURUL 2017

İkinci Dönem

24-28 Nisan 2017

**MECLİS TARAFINDAN
KABUL EDİLEN METİNLER**

Geçici Sürümler

İçindekiler

Görüş

Görüş 293 (2017) Kültür Varlıklarına ait Haklarla ilgili suçlara dair Taslak Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Doc. 14300)

Tavsiye Kararları

Tavsiye Kararı 2099 (2017) Kuzey Kafkasya'da insan hakları: 1738 sayılı Kararın (2010) ardından meydana gelen gelişmeler (Doc. 14083)

Tavsiye Kararı 2100 (2017) CPT'nin 25 yılı: Başarılanlar ve iyileştirilmesi gerekenler (Doc. 14280)

Tavsiye Kararı 2101 (2017) Dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarının korunması (Doc. 14260)

Tavsiye Kararı 2102 (2017) Teknolojik yakınsama, yapay zeka ve insan hakları (Doc.14288)

Kararlar

Karar 2156 (2017) Türkiye'de demokratik kurumların işleyişi (Doc. 14282)

Karar 2157 (2017) Kuzey Kafkasya'da insan hakları: 1738 sayılı Kararın (2010) ardından meydana gelen gelişmeler (Doc. 14083)

Karar 2158 (2017) Toplumsal bütünlüğü ve ekonomik kalkınmayı desteklemenin bir yolu olarak gelir eşitsizliğiyle mücadele (Doc. 14287)

Karar 2159 (2017) Mülteci kadın ve kızların cinsiyete dayalı şiddetten korunması (Doc. 14284)

Karar 2160 (2017) CPT'nin 25 yılı: başarılanlar ve iyileştirilmesi gerekenler (Doc. 14280)

Karar 2161 (2017) İnterpol sisteminin suistimal edilmesi: Daha sıkı yasal güvencelere duyulan ihtiyaç (Doc. 14277)

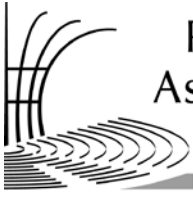
Karar 2162 (2017) Macaristan'da meydana gelen kaygı verici gelişmeler: sivil toplumu kısıtlayan ve Orta Avrupa Üniversitesinin kapatılmasına yol açabilecek STK yasa tasarısı (Doc. 14298)

Karar 2163 (2017) Dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarının korunması (Doc. 14260)

Karar 2164 (2017) Mültecilerle ilgili acil durumlar için fon sağlanmasını iyileştirmeye yönelik yöntemler (Doc. 14283)

Görüş 293

Görüş 293 (2017)¹
Geçici sürüm

Kültür Varlıklarına ait Haklarla ilgili suçlara dair Taslak Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Parlamentar Meclis

1. Parlamentar Meclis, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin, Kültür Varlıklarına ait Haklarla ilgili suçlara dair bir Avrupa Konseyi Sözleşmesi² oluşturma girişiminden memnunluk duyar ve sözleşme metnine esin kaynağı olan ilkeleri övgüyle karşılar.
2. Meclis özellikle de, sadece Avrupa Konseyi sözleşmesini kabul etmiş bir devletin belirlediği kültür varlıklarına sağlanan koruma için değil, aynı zamanda Kültür Varlıklarının Yasa dışı İthalat, İhracat ve Transferini Yasaklama ve Önleme Vasıtalarına dair 1970 UNESCO Sözleşmesine ve Dünya Kültür ve Doğal Mirasını Korumaya dair 1972 UNESCO Sözleşmesine taraf olan herhangi bir devlet tarafından belirlenmiş tüm varlıklar için geçerli olan yeni sözleşmenin geniş kapsamını takdirle karşılar.
3. Meclis yeni sözleşmenin, sözleşmeye kültür varlıklarının kaçakçılığına ve imhasına ilişkin belirli davranışları taraf devletlerin suç kabul etmesini gerekli kılarak, kolluk kuvvetlerinin gayretlerini güçlendireceğini vurgular. Sözleşmeye taraf devletler, iç ceza hukuklarının gerek tüzel, gerekse özel şahıslara cezai sorumluluk getirmesini sağlamakla ve etkin, orantılı ve caydırıcı cezai yaptırımların veya, belirli koşullarda, idari yaptırımlar da dahil olmak üzere, cezai olmayan yaptırımların uygulanması için bir temel oluşturmakla yükümlü olacaklardır.
4. Ancak Meclis, yasanın hazırlanması sırasında bazı maddelerin zayıflatıldığını ve bu yeni hukuki belgenin işlevini yerine getirebilmesi için metnin daha sıkı bir içeriğe sahip olması gerektiğini değerlendirmektedir.
5. Yasa dışı ithalat konusundaysa, sözleşmeye taraf devletler cezai yaptırımlar yerine idari yaptırımlar uygulama hakkını saklı tutabileceklerdir. Böyle bir olasılık, tüm sistemi açık bir biçimde zayıflatacaktır, çünkü burada amaç, kültür varlıklarının yasa dışı kaçakçılığıyla mücadeledir ve sözleşme taslağının 1.a Maddesi uyarınca bu hukuki belgenin vazgeçilmez amaçlarından biridir.
6. Meclis müzakerelerin son turunda, suçlunun söz konusu varlığın doğrudan veya dolaylı olarak cezai suçlar işlenmek suretiyle elde edildiğine ve amacın bu varlıkların yasa dışı yollardan ithali, ihracı veya pazara sunulması olduğuna dair bilgisi olduğu durumlarda, taşınabilir kültür varlıklarının depolanması, nakli ve transferi dahil olmak üzere, kültür varlıklarının kaçakçılığıyla ilgili diğer cürümlerin suç sayılmasını sağlayan bir maddenin sözleşme metninden çıkarılmasına karar verilmesini üzüntüyle karşılar.
7. Meclis, sözleşme taslağında yer aldığı gibi, kültür varlıklarıyla ilgili bir suçtan hüküm giymiş şahısların cezalandırılmasında bir "terörist grubuna" katılmış olmanın muhtemel bir ağırlaştırıcı neden olarak dahil edilmesinin önemli olduğu düşüncesindedir. Sözleşmenin açıklayıcı notunda, sözleşmeye taraf devletlerin bu kavramı tanımlayan diğer uluslar arası hukuki enstrümanlara atıfta bulunabileceği ve söz konusu tanımın Avrupa Konseyi Terörizmi Önleme Sözleşmesine 2015 Ek Protokolünün Madde 2.1'inde yer alan tanımla uyumlu hale getirilmesinin gerektiği belirtilebilir ve gerekiyorsa Terörün Finansmanının Önlenmesine dair Uluslar arası Sözleşmenin Madde 2.d.c'sine de atıfta bulunulabilir.

¹ 28 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (18. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14300](#), Kültür, Bilim, Eğitim, Bilim ve Medya Komisyonu raporu, raportör: Stefan Schennach). 28 Nisan 2017'de (18. Oturum) *Meclis tarafından kabul edilen metin*.

² Doc. 14290.

8. Meclis, Kültür Varlıklarıyla ilgili Suçlar Komisyonunca (PC-IBC) başlangıçta önerildiği gibi, Sözleşmenin Tarafları Komisyonunu görevlerini ifa ederken destekleyecek temel bir mekanizma olarak düşünülen, kültür varlıklarıyla ilgili suçlar için bir Avrupa Gözlemevi kurulması önerisinin muhafaza edilmemiş olmasını üzüntüyle karşılar. Meclis o nedenle, Gözlemevinin, kültür varlıklarıyla ilgili suçların kaydedilmesine ilişkin önemli işlevinin, Sözleşmenin Tarafları Komisyonunca yerine getirilmesi gerektiği hususunda ısrarcıdır.

9. Meclis son olarak Madde 27.1'in mevcut metnine göre, sözleşmenin sadece "Sözleşmenin hazırlanmasına katılan" Avrupa Konseyi üyesi olmayan devletlerin imzasına açıldığını kaydeder. Meclis açısından, sözleşmenin olağan koşullara bağlı olmak üzere, Avrupa Konseyi üyesi olmayan diğer üyelere de açılmasında açık bir yarar mevcuttur.

10. Meclis, o nedenle Bakanlar Komitesine aşağıdaki önerilerde bulunur:

10.1. madde 5.2'nin çıkartılması;

10.2. sözleşmenin nihai metnine (PC-IBC tarafından hazırlanan bir önceki metne dayalı olarak) aşağıdaki şekliyle yeni bir madde eklenmesi:

"Sözleşmeye taraf her devlet, kasten işlendiği durumlarda, aşağıdaki davranışların suç teşkil edeceğini iç hukuklarında temin edeceklerdir: Taşınabilir kültür varlıklarının, bu varlıkların yasa dışı kar amacıyla, yasa dışı ithalat, ihracat ve pazara sunma amacıyla ve söz konusu varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak cezai suçlar işlenerek elde edildiği bilinmek suretiyle saklanması, nakli ve aktarılması",

10.3. Madde 15.c'nin aşağıdaki gibi değiştirilmesi:

"söz konusu suçun organize suç veya terörist grubu kapsamında işlenmesi"

10.4. Madde 22.5'in aşağıdaki gibi değiştirilmesi:

"Sözleşmenin Tarafları Komisyonu bu Sözleşmede atıfta bulunulan ve Sözleşmeye taraf devletlerin yargı bölgesinde işlenen suçların bir listesini oluşturup idame ettirecektir. Bu listede, söz konusu suçlardan hüküm giymiş şahısların ve giydikleri hükümlerin ayrıntılı bilgileri yer alacaktır. Sözleşmenin Tarafları Komisyonu, Sözleşmenin etkin bir biçimde uygulanmasını desteklemek üzere, Bakanlar Komitesine, örneğin bir Gözlemevi gibi, konuyla ilgili uzmanlık bilgilerinden ve bilgi birikiminden yararlanılmasını mümkün kılacak uygun yöntemler önerebilecektir",

10.5. Yukarıdaki değişikliğin bir sonucu olarak, 19. Madde'nin, tarafların Sözleşmenin Tarafları Komisyonuna ilgili bilgileri sağlamalarını gerekli kılacak şekilde değiştirilmesi;

10.6. Madde 27.1'den sonra aşağıdaki paragrafın ilave edilmesi:

"İşbu Sözleşme, Bakanlar Komitesinin daveti üzerine, Avrupa Konseyi üyesi olmayan herhangi bir başka devletin imzasına da açık olacaktır. Avrupa Konseyi üyesi olmayan bir devletin Sözleşmeyi imzalamaya davet edilmesi kararı, Avrupa Konseyi Kuruluş Belgesinin 20.d Maddesinde belirtilen çoğunluk tarafından ve Bakanlar Komitesinde yer alma hakkı olan Akit Devletlerin temsilcilerinin oy birliği ile alınacaktır";

10.7. yerine göre, taslak metindeki değişiklikleri yansıtmak üzere, taslak sözleşmeyle ilgili açıklayıcı raporda gerekli değişikliklerin yapılması.

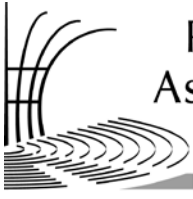
11. Bu yeni hukuki enstrümanın uygulamada etkili ve dinamik bir belge olabilmesi için Meclis, Bakanlar Komitesinin, Sözleşmenin Tarafları Komisyonunun en az iki yılda bir olmak üzere düzenli toplantılar yapmasına ve görüş alışverişlerinde bulunmasına imkan sağlamak üzere, Bakanlar Komitesinin bu Komisyonun çalışabilmesi için yeterli kaynaklar tahsis etmesinde ısrarcıdır.

12. Meclis, son olarak bütün üye devletlere, yeni sözleşmenin parlamentolarında kabulü için gerekli dahili süreci en kısa zamanda başlatmalarını telkin eder.

Tavsiye Kararları 2099-2102

Tavsiye Kararı 2099 (2017)¹

Geçici sürüm

Kuzey Kafkasya'da insan hakları: 1738 sayılı Kararın (2010) ardından meydana gelen gelişmeler

Parlamentar Meclis

1. Parlamentar Meclis "Kuzey Kafkasya'da insan hakları: 1738 sayılı Kararın (2010) ardından meydana gelen gelişmeler" konulu, 2157 (2017) sayılı Kararına atıfta bulunur ve insan haklarının güvenceye alınması ve hukukun üstünlüğünün geçerli kılınması açısından, Kuzey Kafkasya bölgesindeki durumu Avrupa Konseyinin kapsadığı tüm coğrafi alanlar içinde hala en ciddi ve en hassas durumlardan biri olarak mütalaa ettiğini vurgular.

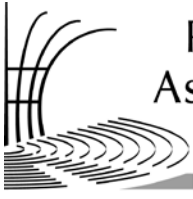
2. Dolayısıyla Meclis Bakanlar Komitesine, yine Bakanlar Komitesinin 10 Kasım 1994 tarih ve "Avrupa Konseyine üye devletlerce kabul edilen taahhütlerin yerine getirilmesi" konulu Deklarasyonu çerçevesinde kendisine sağlanan, Kuzey Kafkasya'da demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğüne ilişkin durumu izleme imkanından yararlanmak da dahil olmak üzere, Kuzey Kafkasya bölgesindeki ve özellikle Çeçenistan Cumhuriyeti ve Dağıstan'daki insan hakları durumunun arzettiği gelişmelere azami dikkat göstermeye devam etmesini telkin eder.

3. Meclis, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Kuzey Kafkasya bölgesine dair kararlarının uygulanmasıyla ilgili olarak Bakanlar Komitesini bu vakaları sıkılaştırılmış gözetimin yanı sıra karar altına almasından dolayı takdir eder. Meclis, Bakanlar Komitesini suçların cezasız kalmasına son vermeye yönelik bireysel ve genel önlemler konusunu ısrarla takip etmeye ve özellikle Rus yetkili makamlarının insan hakları ihlallerinin en kötü örneklerinin faillerinin bile cezasız kalmasını sağlamak için zaman aşımı ve af kanunlarından yararlanma girişimlerine karşı koymaya teşvik eder.

¹ 25 Nisan 2017'de yapılan Meclis görüşmesi (13. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14083](#) Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Michael McNamara 25 Nisan 2017'de Meclis tarafından *kabul edilen metin* (13. Oturum).

Tavsiye Kararı 2100 (2017)¹

Geçici sürüm

CPT'nin 25 yılı: Başarılar ve iyileştirilmesi gerekenler

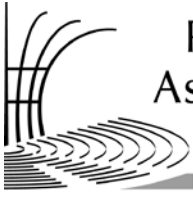
Parlamentar Meclis

1. Parlamentar Meclis "CPT'nin 25 yılı: Başarılar ve iyileştirilmesi gerekenler" konulu, 2160 (2017) sayılı Kararını hatırlatır ve İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmanın Önlenmesi İçin Avrupa Komisyonunun (CPT) çalışmalarını en üst düzeyde takdir ettiğini ve desteklediğini tekrarlar.
2. Meclis Avrupa'da işkenceyi önleyici mekanizmaların güçlendirilmesi konulu 1968 (2011) sayılı Tavsiye Kararında Bakanlar Komitesine CPT'nin kamuoyu açıklamalarını gündemine alması ve acilen müzakere etmesi çağrısında bulunmuştur. Bakanlar Komitesi Meclise verdiği cevapta bunu prensip olarak kabul etmiş, ancak CPT'nin o zamandan beri yaptığı yegane kamuoyu açıklamasını gündemine almamıştır. Dolayısıyla Meclis 1968 (2011) sayılı Tavsiye Kararında) yaptığı daveti tekrarlar.
3. Meclis ayrıca CPT'nin işinin kalıcı nitelik taşımasına rağmen CPT Sekreterliğinde daimi kadrolarda istihdam edilen personelin sayıca yetersiz kalması yüzünden Sekreterliğin zafiyet içinde olmasından endişe duymaktadır. Dolayısıyla Meclis, Bakanlar Komitesini CPT'nin uygun mesleki becerilere, sayıca yeterli kadrolara ve daimi statüde istihdam edilen personele sahip bir Sekreterlik ile desteklenmesini sağlamaya davet eder.

¹ 26 Nisan 2017'de yapılan Meclis görüşmesi (15. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14280](#) Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Jordi Xuclà). 26 Nisan 2017'de Meclis tarafından *kabul edilen metin* (15. Oturum).

Tavsiye Kararı 2101 (2017)¹

Geçici sürüm

Dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarının korunması

Parlamentar Meclis

1. Parlamentar Meclis dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarının korunması konulu 2163 (2017) Kararına atıfta bulunarak Bakanlar Komitesine aşağıdakileri tavsiye eder:

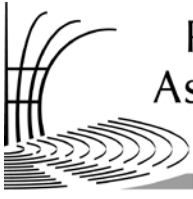
1.1. söz konusu kararın üye devletlerin hükümetlerine iletilmesi;

1.2. üye devletlerin, başkalarının haklarına saygı gösterilmesini sağlarken bireylerin derinden bağlı oldukları manevi veya dini inançlara da makul bir yaşam alanını etkin biçimde nasıl sağlayacaklarına dair esasların belirlenmesi.

¹ 27 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (17. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14260](#) Eşitlik ve Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu raporu, raportör: Valeriu Ghilețchi). 27 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (17. Oturum).

Tavsiye Kararı 2102 (2017)¹
Geçici sürüm

Teknolojik yakınsama, yapay zeka ve insan hakları

Parlamentar Meclis

1. Nanoteknoloji, biyoteknoloji, bilişim teknolojisi ve bilişsel bilimler arasındaki yakınsama ve yeni teknolojilerle ilgili uygulamaların pazara sunulma hızı, sadece insan hakları ve bu hakların nasıl kullanılabilmesiyle ilgili olarak değil, ama aynı zamanda, insanı insan yapan özelliklerle ilgili temel kavramlar açısından da sonuçlar yaratacak gelişmelerdir.
2. Yeni teknolojilerin ve uygulamalarının yaygınlığı insan ile makine, çevrim içi (*online*) ve çevrim dışı (*off line*) faaliyetler ve fiziksel dünya ile sanal dünya arasındaki sınırları flulaştırmaktadır. İnsanoğlu yeteneklerini makinelerin, robotların ve yazılımın yardımıyla artırmaktadır. Günümüzde beyin-bilgisayar arasında işlevsel arayüzler oluşturmak mümkündür. "Tedavi edilen" insandan "onarılan" insana bir geçiş gerçekleşmiştir. Şimdi ufukta beliren de, "yetenekleri artırılmış" insandır.
3. Parlamentar Meclis, yasa koyucuların bilim ve teknolojilerin gelişme hızına uyum sağlamalarının ve gerekli düzenlemeleri oluşturup standartları belirlemelerinin giderek daha güçleştiğini kaygıyla kaydeder. Meclis, 21. Yüzyılda insan onurunun korunması için, yeni yönetim biçimlerinin, kamuya açık olarak gerçekleştirilecek yeni, açık, bilgilendirilmiş ve karşıt görüşlerin seslendirildiği tartışmaların, yeni yasama mekanizmalarının ve hepsinden de öte, bu yeni sorunların daha etkin bir biçimde ele alınmasını sağlayacak uluslar arası iş birliğinin oluşturulmasının gerekli olduğuna kuvvetle inanmaktadır.
4. Meclis, İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin (AKAS No. 164, "Oviedo Sözleşmesi") 2. Maddesindeki ilkeyi hatırlar. Bu ilkede "insanoğlunun çıkarı ve refahı toplumun veya bilimin salt çıkarlarının üzerinde yer alacaktır" denilerek insana öncelik verildiğinin altı çizilmektedir.
5. Meclis bu açıdan, Avrupa Konseyi Biyoetik Komisyonunun, Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin (AKAS No. 164, "Oviedo Sözleşmesi") 20. yıldönümü münasebetiyle, Ekim 2017'de, 2018-2019 yılları boyunca bu konuda stratejik bir eylem planı oluşturmak üzere, söz konusu yeni teknolojilerin ortaya çıkma olasılığı ve bunların insan hakları açısından yaratacağı sonuçların ele alınacağı bir uluslar arası konferans düzenleme girişimini memnurlukla karşılar.
6. Meclis ayrıca, özel çıkar gruplarına veya sadece birkaç devlete bağımlı olmayan, gerçek bir internet yönetim sisteminin uygulanmasının gerekli olduğunu düşünmektedir.
7. Meclis Bakanlar Komitesine aşağıdaki çağrılarda bulunur:
  - 7.1. daha iyi bir korumanın süratle sağlanabilmesine yönelik yeni hükümlerin oluşturulması masadıyla, Kişisel Verilerin Otomatik olarak İşleme Tabi Tutulmasıyla ilgili olarak Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşmenin (AKAS No. 108) güncelleştirilmesini daha fazla geciktirmeksizin sonuçlandırmak;
  - 7.2. Avrupa Konseyi Engellilik Stratejisi 2017-2023'ün engelli insanlar için eşitlik, insanlık onuru ve fırsat eşitliği sağlama gayesi çerçevesinde, bakım robotları ve yardımcı teknolojilerin kullanılmasına ilişkin çerçeveyi belirlemek.

¹ 28 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (18. Oturum) (Bakınız: Doc. 14288 Kültür, Bilim, Eğitim ve Medya Komisyonu raporu, raportör: Jean-Yves Le Déaut ve Doc. 14303 Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Boriss Cilevičs). 28 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (18. Oturum).

8. Meclis yukarıdakilerin ışığında, Bakanlar Komitesine, akıllı aygıtlar ve/veya birbiriyle bağlantılı aparatların ve daha genel anlamda teknolojik yakınsamanın ve bunun genetik alanında ve genom bilimi, nörolojik bilimler ve 'büyük veri' ile ilgili alanlardaki sosyal ve etik sonuçlarının, insan haklarının çeşitli yönlerine ilişkin olarak ortaya çıkaracağı sorunları ele almak üzere, Avrupa Konseyinin ilgili kurumlarına talimat vermesi için acilen çağrıda bulunur.

9. Meclis, aynı zamanda aşağıdaki konularda yol gösterici ilkelerin belirlenmesini önerir:

9.1. şeffaflığın güçlendirilmesi, aşağıdaki konularda kamu yetkililerinin ve görevlilerinin hesap verebilirliğinin düzenlenmesi:

9.1.1. şartlar ne olursa olsun, sorumluluk ve hesap verebilirliğin kişiye ait olduğu. Yapay zeka sistemlerinin "bağımsız" karar verme eylemlerine atıfta bulunulması, bu sistemlerin yaratıcılarını, sahiplerini ve yöneticilerini, zarara yol açan eylemin sorumlu bir insan kimliğindeki bir komutan veya operatör tarafından doğrudan doğruya talimat verilmiş olmasa bile, bu sistemlerin kullanılması suretiyle işlenen insan hakları ihlalleri konusunda hesap vermekten muaf kılmaz;

9.1.2. kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve kullanılmasına yönelik otomatik veri işleme operasyonları;

9.1.3. ürettikleri verinin değeri, bu verilerin kullanılmasına verdikleri rıza ve söz konusu verilerin hangi süreyle saklanacağı konusunda kamunun bilgilendirilmesi;

9.1.4. kendilerinden kaynaklanan kişisel verilerin işlenmesi ve veri sağlayanlarla ilgili profil yaratılmasını mümkün kılan matematiksel ve istatistiksel yöntemler konusunda herkesin bilgilendirilmesi;

9.1.5. yaşlılar ve engelliler gibi, özellikle de en kırılgan konumda olan insanlar başta olmak üzere, bütün kullanıcıların insanlık onuruna ve haklarına tam olarak saygı göstermesi gereken ikna yazılımlarının, bilişim ve iletişim teknolojilerinin (*information and communication technology-ICT*) veya yapay zeka algoritmalarının tasarımı ve kullanımı;

9.2. mahkeme yapay zeka uygulamaları kullandığında, uyulması gereken bir ortak standartlar çerçevesi;

9.3. herhangi bir makinenin, robotun veya yapay zeka unsurunun, insan kontrolü altında kalma gereksinimisöz konusu makinenin, yalnızca sahip olduğu yazılım sayesinde akıllı olması durumunda, bu makineye sağlanan herhangi bir güç, istendiğinde o makineden geri çekilebilmelidir.

9.4. özel yaşama ve aile yaşamına saygı bağlamında yeni hakların kabul edilmesi, yaşlılara ve engellilere bakım ve yardım sağlanması bağlamında, belirli bir insan profiline göre değerlendirilmeyi, bulunduğu mevkinin izlenmesini, bir 'koç' tarafından manipüle edilmeyi veya etki altına alınmayı reddetme yeteneği, robot yerine insan temasının seçilebilmesi.

10. Meclis, "İnsansız uçaklar ve hedefe yönlendirilmiş öldürme: İnsan haklarına ve uluslar arası hukuka uyulması" konulu, 2051 (2015) sayılı Kararında, tüm üye devletlere ve gözlemci devletlere ve bunların yanı sıra, parlamentoları Parlamenter Mecliste gözlemci statüsüne sahip olan devletlere yaptığı, hedefe yönlendirilmiş öldürme amacıyla bireylerin seçilmesinde otomatik (robotik) uygulamalardan veya kitlesel gözetleme teknikleriyle elde edilmiş iletişim kalıplarına veya diğer verilere dayalı herhangi bir yaralamadan imtina etmeleri çağrısını hatırlatır. Söz konusu çağrı sadece insansız uçaklar için değil, aynı zamanda yapay zekaya sahip diğer muharebe teçhizatının yanı sıra, insana, mala, kişisel veri veya veri tabanlarına zarar verme veya özel hayata, ifade özgürlüğüne veya eşitlik ve ayrımcılık yapılmaması hakkına müdahale etme potansiyeli taşıyan diğer teçhizat ve/veya yazılım için de geçerlidir.

11. Meclis, uluslar arası düzeyde tutarlı bir yasal çerçeve ve etkin denetim mekanizmalarının oluşturulması için Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) kurumlarıyla yakın iş birliği çağrısında bulunur.

Kararlar 2156-2164

Karar 2157 (2017)¹
Geçici sürüm

Kuzey Kafkasya’da insan hakları: 1738 sayılı Kararın (2010) ardından meydana gelen gelişmeler

Parlamente Meclis

1. Parlamente Meclis Kuzey Kafkasya bölgesindeki sistematik insan hakları ihlallerini ve suçların cezasız kaldığı bir ortamın bölgeye hakim olmasını kınadığı “Kuzey Kafkasya bölgesindeki insan hakları ihlallerine karşı hukuk yolları” konulu 1738 sayılı Kararı (2010) ile “Çeçenistan Cumhuriyetinde insan hakları ihlalleri: Meclisin endişeleri konusunda Bakanlar Komitesinin sorumluluğu” konulu 1479 sayılı Kararını (2006) hatırlatır.

2. Meclis tüm terör eylemlerini kınadığını kesin bir ifadeyle tekrarlar ve bu sıkıntılı bölgede şiddete kurban giden bütün insanların ailelerinin üzüntüsünü paylaştığını ve onların yanında olduğunu belirtir.

3. Meclis aşağıdakiler başta olmak üzere, Rusya delegasyonunun da tam desteğiyle oy birliğiyle kabul edilen 1738 sayılı Kararında (2010) Rus yetkili makamlarına hitaben yer verdiği tavsiyelerin büyük ölçüde uygulanmamış olduğunu üzüntüyle kaydeder:

3.1. “rehabilitasyon ve adaptasyon komisyonları”nın çalışmaları gibi şiddet içermeyen ve diyaloga dayalı yöntemler çoğunlukla ya terk edilmiş ya da hiçbir zaman ciddi biçimde başlatılmamıştır (Çeçenistan Cumhuriyetinde olduğu gibi); buna karşılık İnguş yetkili makamlarının ve Derbent ve Khasavyurt’taki belediye rehabilitasyon komisyonlarının sivil hayata geri dönmek isteyen militanların rehabilite edilmesine yönelik gayretlerini sürdürmeleri övgüye layıktır. Çeçenistan Cumhuriyetindeki ve Dağıstan’daki yetkililer, yapıcı bir biçimde barış ve uzlaşmayı amaçlayan gruplar dahil olmak üzere, Müslüman gruplarla diyalog olanaklarını araştırma yerine, Selefî oldukları varsayılan grupları taciz edip sindirmişlerdir.

3.2. sivil toplum ve hukukçularla iş birliği gergin ve sıkıntılıdır. Çeçenistan Cumhuriyetinde ve bir o kadar da Dağıstan’da, Parlamente Meclisin 2011 İnsan Hakları Ödülünü kazanan, Çeçenistan’da İnsan Haklarını Savunan Ortak Seyyar Grubuyla (JMG) birlikte “İşkenceye Karşı Nizhniy Novgorod Komitesi”, İnsan Hakları Merkezi “Memorial” ve “MASHR” ile bunların liderleri ve personeli saldırgan grupların şiddet eylemlerine, kundaklanmaya, darpa ve sindirmeye maruz kalmıştır. JMG’nin güvenlik nedeniyle ekiplerini 2016 başlarında Çeçenistan Cumhuriyetinden çekmek zorunda kalmış olması üzüntü vericidir. İnsan hakları ihlallerinin kurbanlarını savunan avukatlar ise bu yüzden saldırı, sindirme ve düzmece suçlamaların hedefi olmuşlardır;

3.3. yüksek seviyedeki yetkililerin ve politika üreticilerin yönelttikleri tehditler, keyfi gözaltılar, kısa bir süre önce, uydurma olduğu iddia edilen uyuşturucu bulundurma suçlamasıyla bir “Kafkasya Dügümü” gazetecisinin üç yıl hapse mahkûm edilmesi ve ülkeyi ziyaret eden bir grup gazeteciye karşı gerçekleştirilen şiddet eylemi gazetecilerin Çeçenistan Cumhuriyetinde mesleklerini icra etme cesaretini kırmaya hizmet etmektedir.

3.4. güvenlik kuvvetlerinin ve yasal düzeni korumakla sorumlu kuruluşların mensupları hala adam kaçırmaya ve gizlice gözaltına alma, yargısız infaz, isyancı oldukları iddia edilen bireylerin aile fertlerini hedef alan işkence, toplu cezalandırma ve aleni aşağılama uygulamaları gibi kanun dışı yollara başvurmakta ve yaptıkları neredeyse tamamen cezasız kalmaktadır. Meclisin 1738 sayılı Kararında

¹ 25 Nisan 2017’de yapılan *Meclis görüşmesi* (13. Oturum) (Bakınız: Doc. 14083 Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Michael McNamara). 25 Nisan 2017’de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (13. Oturum). Aynı zamanda bakınız: 2099 (2017) sayılı Tavsiye Kararı.

(2010) saygıyla andığı kişilere karşı işlenmiş suçların neredeyse tümü hala cezalandırılmamıştır. Çeçenistan Cumhuriyetinde LGBT şahısların geniş çaplı adam kaçırma eylemlerine, gizli gözaltılara, işkenceye ve hatta yargısız infazlara maruz kaldıklarına dair son zamanlarda alınan haberler de ayrıca yeni ve özellikle kaygı verici bir durumdur;

3.5. hedef alınan bir grubun, cinsel yönelimlerine istinaden, devletin yönlendirmesi altında kitlesel boyutlarda zulme maruz bırakılması, Avrupa Konseyine üye bir ülkede kitlesel ölçekte mezalim yapıldığı konusunda derin kaygılara neden olmakta ve Avrupa Konseyini acil önlemler almaya ve konuyla ilgili özel bir soruşturma talimatı veren bir Kararı Kabul etmeye mecbur bırakmaktadır;

3.6. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ("Mahkeme") güvenlik kuvvetleri mensuplarının karıştığı en ağır insan hakları ihlali vakalarının ve bu vakaları soruşturmayan yetkili makamların yargılandığı "Khashiyev grubu"na ilişkin davalarda verdiği 247 karar, Bakanlar Komitesince sıkılaştırılmış gözetim prosedürünün tatbik edilmesine ve ara kararlara rağmen hiç de tatminkar bir derecede uygulanmamıştır. Özellikle:

3.6.1. Mahkemenin soruşturma ihmali tespit ettiği vakaları incelemek üzere özel olarak oluşturulan "özel soruşturma birimleri" pek az sonuç elde edebilmiştir;

3.6.2. Mahkemenin bizzat kendisi, Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC), Parlamenter Meclis ve Bakanlar Komitesince tavsiye edildiği üzere, merkezi ve bağımsız bir mekanizma içinde görevinin kayıp kişileri aramak ve büyük ölçekte adli tıp ve bilimsel faaliyetler yürütmek olması öngörülen "tek ve yüksek seviyede bir kuruluş" hala oluşturulmadığı gibi, Çeçenistan Cumhuriyetinde mezardan çıkarılacak cesetler üzerinde adli tıp incelemesi ve DNA testi yapabilecek kapasitede bir adli tıp laboratuvarı da henüz mevcut değildir.

3.6.3. Aralık 2016 sonunda 109 cesedin bir toplu mezardan Çeçenistan Cumhuriyetine getirildiğinde, kayıp şahısların ailelerinden sadece iki ailenin yakınlarının cesetlerini tespit edip geriye kalan cesetlerin süratle yeniden defnedilmesiyle mevcut düzenlemelerin yetersizliği acı bir şekilde ortaya konmuştur;

3.6.4. Meclisin ve Bakanlar Komitesinin aksi yöndeki hararetili çağrılarına rağmen yetkililer kimliği belirlenen az sayıdaki insan hakları ihlali failini bile cezadan kurtarmak için zaman aşımı ve aflardan giderek daha fazla yararlanmaktadırlar;

3.6.5. Rusya Hükümetinin Bakanlar Komitesine sunduğu eylem planına göre, "Khashiyev Grubu"na dahil hemen hemen bütün dosyalarla ilgili soruşturmalar halen askıya alınmış durumdadır;

3.7. Çeçenistan Cumhuriyetinde yetkililer gücün kişiselleştirildiği bir atmosferde, her yanı saran bir korku iklimini körüklemeye devam etmektedir. Cumhurbaşkanı Rusya Federasyonunun başka bölgelerinde ve daha da uzaklarda bulunan siyasi muhaliflerine, insan hakları aktivistlerine ve bunların ailelerine bile kamuoyu önünde tehditlerde bulunmuştur. Özellikle de, Çeçenistan Cumhuriyetinde 2016 yılı Eylül ayında yapılan yerel seçimler arifesinde, yerel yönetimler sade vatandaşların karşıt görüşlerini ifade etmeleri de dahil olmak üzere, en hafif eleştiriyi bile büyük çapta bastırılmış ve eleştiride bulunan Rus ve yabancı gazetecilere ve insan hakları savunucularına acımasızca saldırmışlardır. Doğrudan veya vekalet verdikleri unsurlar kanalıyla hareket eden Çeçen kolluk kuvvetleri ve emniyet güçleri yereldeki muhaliflerin aile fertlerine yönelik yasal olmayan gözaltı, zorla ortadan kaldırma, zalimane ve aşağılayıcı muamele, ölüm tehditleri ve misilleme uygulamalarını arttırmışlardır. Ayrıca, Çeçen yetkililerinin son zamanlarda LGBT şahıslara yönelik saldırıları inkar etmeleri, önemsizleştirmeleri ve görmezden gelmeleri Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AKAS No.5), 2. Ve 3. Maddelerinde yer alan, bu tür iddiaları etkili bir biçimde soruşturmaya yönelik pozitif yükümlülükleriyle taban tabana zıt olduğu anlaşılmaktadır.

3.8. Çeçenistan Cumhuriyetinde kadın ve kızların durumu kötüleşmeye devam etmiştir. Çeçen Cumhurbaşkanı Rus yasalarına aykırı da olsa, aile hukukunda kadın ve kızlar aleyhine ayrımcılık yaratan, geleneksel Çeçen kanunlarına, adetlerine ve Şeriat yorumlarına dayalı kuralların uygulanmasını faal biçimde savunmaktadır. Aile içi şiddet ile zorla görücü usulü ve erken evlilik gibi kadınlara zarar veren sözde "geleneksel" uygulamalar ve hattâ sözde 'namus' adına işlenen cinayetler yaygın olup bölgesel yetkililer bunları hoş görmektedirler.

3.9. Toplumdaki genel acımasızlık ve ilgili uygulamalar sadece kadın ve kızlara zarar vermekle kalmayıp, medyada son zamanda yer alan haberlere bakıldığında, LGBTI ve LGBTI olarak algılanan

insanlara da zarar vermektedir.

4. Meclis, yukarıdakilere bakarak, insan haklarının güvenceye alınması ve hukukun üstünlüğünün geçerli kılınması açısından Kuzey Kafkasya bölgesindeki durumun Avrupa Konseyinin kapsadığı tüm coğrafi alanlar içinde en ciddi durumlardan biri olmaya devam ettiği tespitinde bulunur.

5. Meclis insan haklarının sistematik olarak ihlalinin ve failerin cezasız kalmasının aşırı akımların güçlenmesine yol açmasının kaçınılmaz olduğu düşüncesindedir. Bölgedeki güvenlik kuvvetlerine özgü gaddarlık ve bölgede adaletin mevcut olmayışı, radikalleşme için mümbit bir zemin hazırlarken hem halkın yetkililere sağlayacağı desteği hem de militanların terörist örgütleri çökertme konusunda adalet sistemi ile iş birliği yapma isteğini zayıflatmaktadır.

6. Meclis bölgede vuku bulan insan hakları ihlallerini kanıtlayacak tanık ifadeleri, belgeler ve deliller için bir kayıt tutma sistemi tesis edilmesi yönünde "Kuzey Kafkasya bölgesindeki insan hakları ihlallerine karşı hukuk yolları" konulu 1922 sayılı Tavsiye Kararında (2010) yaptığı çağrıya sivil toplumun olumlu bir yanıtı olarak gayet saygın bazı insan hakları kuruluşlarının Norveç Helsinki Komitesinin önderliğinde oluşturdukları bir konsorsiyum tarafından Oslo'da Natalya Estemirova Dokümantasyon Merkezinin kurulmasını memnuniyetle karşılar.

7. Meclis yukarıdakilerin ışığında, Rus yetkili makamlarına aşağıdaki çağrılarını yineler:

7.1. kolluk kuvvetleri ve güvenlik birimleri dahil olmak üzere, yerel ve bölgesel yönetimlerin Rus dahili yasalarına ve uluslar arası insan hakları yükümlülüklerine uyumlarını sağlamak;

7.2. süregelen radikalleşmenin ve artan dini aşırılıkçılığın altında yatan nedenleri kültürler ve dinler arası diyalog vasıtasıyla belirleyip bunlara çare bulurken, bir yandan da terör suçlarını soruşturarak ve kovuşturarak terörizmle hukukun üstünlüğüne dayalı bir devletin elindeki araçları kullanarak mücadele etmek;

7.3. güvenlik kuvvetleri mensupları da dahil olmak üzere, insan hakları ihlallerinin tüm failerini tespit edip kanunlar çerçevesinde onlardan hesap sorarak cezasızlık iklimini ortadan kaldırmak;

7.4. bölgede yargı bağımsızlığını sağlamak ve tehdit altındaki yargıç ve soruşturma yetkililerine yeterli koruma sağlamak;

7.5. terör örgütleri kadar güvenlik kuvvetlerinin bünyesindeki suç şebekelerini de çökertmede şüphelilerle adalet sistemi arasında iş birliğini geliştirmeye yönelik stratejilerin uygulanması noktasında terörizmle mücadele etmek zorunda olan diğer ülkeleri örnek almak ve onlarla iş birliği yollarını araştırmak;

7.6. başta insan hakları savunucuları olmak üzere, sivil toplumla yakın iş birliği yürütmek ve bu sivil toplum kuruluşlarının personelini intikam saldırılarına karşı etkin biçimde korumak ve gazeteciler ile insan hakları savunucuları için bölgede çalışabilecekleri olumlu bir iklimi oluşturabilmek;

7.7. aşağıdakiler başta olmak üzere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarının uygulanmasında Bakanlar Komitesi ile iş birliğini sıkılaştırmak:

7.7.1. Mahkemenin eksik soruşturma tespitinde bulunduğu adam kaçırma, cinayet ve işkence vakalarının açıklığa kavuşturulmasına yönelik münferit tedbirler ile bu suçların faillerinin zaman aşımı ve aftan yararlanarak cezasız kalmasına engel olmaya yönelik tedbirler;

7.7.2. kayıp kişileri aramakla görevlendirilmiş ve bu amaca uygun olarak donatılmış "tek ve yüksek seviyede bir kuruluş"un oluşturulması (yukarıdaki 3.6.2. bendi) gibi yeterli soruşturma için gerekli şartların yaratılmasını amaçlayan genel tedbirler, bölümler arasında bilgi alışverişi ve 'Genom Bilgileri içi Tek bir Veri Tabanı'nın güçlendirilmesi;

7.8. İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmanın Önlenmesi İçin Avrupa Komisyonunun (CPT) Kuzey Kafkasya hakkındaki raporlarının yayımlanmasını sistematik biçimde ve mümkün olduğu kadar erken zamanda talep etmek ve bu bölgede işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin kökünün kazınması hedefiyle CPT ile iş birliğini sıkılaştırmak.

8. Çeçenistan Cumhuriyetinde yüzlerce erkeğin, cinsel yönelimleri nedeniyle iddia edilen adam kaçırma eylemlerine maruz bırakıldıklarına dair endişe verici haberler göz önüne alındığında, Meclis Rusya

Federasyonuna, sorumluların adalet önüne çıkarılması ve Kuzey Kafkasya'daki LGBTI topluluğunun yanı sıra, insan hakları savunucularının ve bu ihlalleri haber veren gazetecilerin emniyetinin sağlanması için derhal şeffaf bir soruşturma yapması için acilen çağrıda bulunur.

9. Meclis Avrupa Konseyinin diğer bütün üye ve gözlemci devletlerine aşağıdaki çağrılarını yineler:

9.1. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, AKAS, No. 5) hükümlerine Mahkemenin getirdiği yorumlara harfiyen uyumda ısrar ederek terörizm ile mücadelede Rus yetkili makamlarıyla iş birliği yapmak ve 'Khashiyev' davaları kapsamındaki kararları sistematik olarak uygulamaması nedeniyle Rusya'ya karşı devletler arası bir dilekçe sunmak;

9.2. 9.2. Kuzey Kafkasya bölgesinden gelen mültecilere yeterli koruma sağlamak ve bu mültecilerin sınır dışı edilme taleplerini özel bir dikkat ve ihtiyatla ele almak.

10. Meclis kendi bünyesindeki Avrupa Konseyi Üyesi Ülkelerin Yükümlülük ve Taahhütlerini Yerine Getirmelerine ilişkin Komisyona (Denetim Komisyonu), başta Çeçenistan Cumhuriyeti olmak üzere Kuzey Kafkasya bölgesinde insan haklarının durumunu dikkatle izleme çağrısında bulunur. Meclis CPT'ye bölgedeki faaliyetlerinden dolayı takdirlerini sunar ve CPT ile Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliğine taahhütlerini sürdürme ve yoğunlaştırma çağrısında bulunur.

Toplumsal bütünlüğü ve ekonomik kalkınmayı desteklemenin bir yolu olarak gelir eşitsizliğiyle mücadele

Parlamente meclis

1. Son birkaç on yılda Avrupa'da ve dünyada gelir eşitsizliği artmış, en çok kazananlarla en az kazananlar arasındaki fark sürekli olarak büyümüştür. En zengin % 1'in elinde biriken servet dünyanın geri kalan nüfusunun elindeki servetin tümünden daha fazladır. Avrupa'da 2010'dan beri görülen ekonomik toparlanma henüz kapsayıcı bir büyüme yaratmadığı gibi 1980'lerin ortalarından bu yana en yüksek değerine ulaşan gelir eşitsizliğindeki artış seyrini de tersine çevirmemiştir.

2. Parlamento Meclis gelir eşitsizliğinin halihazırdaki seviyesinden ve bunun sadece toplumsal bütünlük değil aynı zamanda ekonomik performans, kalkınma, sürdürülebilirlik ve demokratik kurum ve süreçlerin işleyişi üzerindeki etkilerinden büyük endişe duymaktadır. Bireysel emelleri ve genel büyümeyi hareketlendirmek için belli bir seviyede eşitsizliğin lüzumlu olabileceği yaygın biçimde kabul edilmekteyse de Avrupa'da eşitsizlik seviyeleri artık sağlıklı rekabet sınırlarının çok ötesine geçmiştir. Bu konudaki endişeler İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) gibi uluslar arası ekonomik kuruluşlarca da paylaşılmaktadır.

3. Üye devletler ve her seviyedeki ekonomik paydaşlar gelir eşitsizliğindeki artışların Avrupa'nın birçok ülkesinde genç kesimde işsizliğin hep yüksek oranlarda seyretmesi, yasal haklar verilmeden istihdam, yeni bir "çalışan yoksullar" sınıfının doğması ve cinsiyetler arasında yüksek maaş farkları gibi başka eşitsizlik biçimlerine ve bunlarla bağlantılı güçlüklerle yol açtığını kabul etmelidirler. Bu gibi eşitsizlikler uzun vadede demokrasiye zarar verir. Üye devletler bu meselelere acilen müdahale etmeli ve bunlara ilişkin hedeflerini Avrupa Birliği seviyesindeki yeni Avrupa Sosyal Haklar İlkesinden yerel seviyedeki sosyal politikalara kadar her seviyedeki sosyo-ekonomik politikalarına dahil etmelidirler. Üye devletler her ülkenin kendi ulusal bağlamında ulaşılabilir bireysel güvenlik ve istihdam esnekliği seviyeleri konusunda yeni bir toplumsal uzlaşma yaratmanın amaçlandığı kapsayıcı bir toplumsal diyalog geliştirmelidirler.

4. Yukarıdakilerin ışığında Meclis üye devletleri aşağıdakileri yapmaya davet eder:

4.1. gelir eşitsizliği ile mücadeleyi siyasi bir öncelik haline getirmek ve genel eşitsizlik seviyelerini düşürmek ve cinsiyetler arasındaki maaş farklarını ve en düşük maaşlarla en yüksek maaşlar arasındaki farkları azaltmak amacıyla ölçülebilir hedefler koymak ve desteklemek de dahil olmak üzere kapsamlı ve etkin ulusal stratejiler geliştirmek;

4.2. istihdam ve ücret tespit politikalarıyla ilgili olarak:

4.2.1. çalışanlara yasal haklarının verilmediği istihdamın halihazırdaki seviyelerinin düşürülmesini teşvik etmek ve çalışanlara vasıflarına göre daha sağlam bir mesleki gelecek ve mevkiler sağlamak;

4.2.2. tüm çalışanlara ömür boyu sağlanacak eğitim programlarına ve sürekli eğitime yatırım yapmak suretiyle bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma becerisi de dahil olmak üzere genel olarak iş gücünün beceri düzeyini yükseltmek;

4.2.3. kadınların emek piyasasına katılma seviyelerini kadınların vasıflarına göre yükseltmek suretiyle hane halkı gelirlerini artırmak ve ailelerin sağlık, çocuk bakımı ve eğitim hizmetlerinden

¹ 25 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (13. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14287](#) Sosyal İşler, Sağlık ve Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu raporu, raportör: Andrej Hunko). 25 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (13. Oturum)

eşit derecede yararlanmasını kolaylaştırmak;

4.2.4. asgari ücreti (hayatı idame için gereken ücret) yeterince yüksek tutmak, tüm kategorilerdeki çalışanlara (kadınlar, gençler, göçmenler, vb) adil ücret seviyeleri sağlamak ve uygun gelir destekleme programlarını güçlendirmek;

4.2.5. gençlerin istihdamını ve mesleki eğitimi desteklemek için somut tedbirler almak;

4.2.6. uygun yasalar çıkarmak ve şikayet mekanizmaları ihdas etmek de dahil olmak üzere cinsiyetler arasındaki maaş eşitsizliğiyle mücadeleyi desteklemek ve tüm kadınlar ve erkekler için eşit değerde işe eşit ücret güvencesi sağlamak;

4.2.7. sosyal hizmetleri, eşi olmadan çocuklarıyla yaşayan erkek ve kadınlar dahil olmak üzere ailelerin düzgün bir iş ile evde çocuklarının ve yaşlıların bakımıyla ilgilenme görevleri arasında kabul edilebilir bir iş hayatı-özel hayat dengesi kurmalarına izin verecek şekilde güçlendirmek;

4.2.8. gelirlere şeffaflık sağlamak ve belirli iş kolları veya şirketlerde en yüksek ve en düşük maaşlar arasındaki farka azami oranlar koymak suretiyle (örneğin paydaşlar tarafından denetim, kamuya açık ihale kuralları, ve özellikle kamuya açık tedarik politikaları yoluyla) kazancı en yüksek olanlara verilen aşırı miktardaki maaş ve primlerin sınırlandırılmasını teşvik etmek;

4.2.9. küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin kamu ihalelerine katılımını teşvik etmek;

4.3. vergi politikaları ve sistemleriyle ilgili olarak:

4.3.1. yüksek gelirlerin vergi oranlarını artırırken kalabalık aileler ve eşi olmayan çocuklu kadın ve erkekler gibi yoksulluk riskine maruz gruplar üzerindeki vergi baskısını önemli ölçüde azaltmak (örneğin gelir vergisi oranlarını indirmek, vergi muafiyeti ve geçim indirimi sağlamak, temel ve zaruri tüketim maddelerinden alınan tüketim vergisinden giderek vazgeçmek) başta olmak üzere vergilendirme sistemlerini daha kademeli hale getirmek;

4.3.2. her türlü vergi teşvikini azaltmak ve üzerlerindeki şeffaflığı artırmak için varlık, sermaye iradı ve miras vergilendirmesini gözden geçirmek;

4.3.3. Meclisin "vergi cennetleri" konusunda uygun bir politika geliştirme konulu 1881 sayılı Kararı (2012) ile "Mali ve sosyal adaleti sağlamak için Panama Belgelerinden alınan dersler" konulu 2130 sayılı Kararında (2016) belirtildiği üzere "vergi cennetleri" ve vergi kaçırma ile mücadele için uluslararası işbirliğini artırmak ve etkin tedbirler tasarlamak, ve şirketlerin ve şahısların taşınmasına yol açan ülkeler arasındaki vergi rekabetine meydan vermemek için işbirliğini geliştirmek;

4.4. emek piyasası kurumlarıyla ilgili olarak:

4.4.1. geçmişte toplu iş sözleşmesi pazarlık kurumlarını ve kapsamını zayıflatan olumsuz trendleri tersine çevirmek;

4.4.2. Meclisin "İstikrarı sağlamanın ve sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri azaltmanın bir vasıtası olarak toplumsal diyalogu güçlendirme" konulu 2146 sayılı Kararı (2017) doğrultusunda gelir eşitsizlikleriyle mücadele etmenin ve emek piyasasına ilişkin modern politikalar tasarlanmasının bir vasıtası olarak toplumsal diyalogu güçlendirmek;

4.4.3. politikalarla ilgili bütün alanlarda (istihdam, ücretler ve vergiler dahil) çıkar gruplarının nüfuzunu yok etmek olmasa bile sınırlamak maksadıyla lobiciler için kamusal sicil kütüğü ve çıkar çatışmalarına ilişkin daha güçlü kurallar ihdas etmek suretiyle iyi yönetim ve şeffaf karar verme sistemlerini inşa etmek.

5. Meclis ayrıca üye devletlere aşağıdaki çağrılarda bulunur:

5.1. toplumları için, gelir eşitsizliğinin ekonomilerin ve toplumların bütünü için büyük bir mesele olarak ele alındığı yeni bir sosyal adalet paradigmasının geliştirilmesine katkıda bulunmak;

5.2. Birleşmiş Milletlerde Eylül 2015'te kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine ilişkin taahhütlerini yerine getirmek ve Avrupa Konseyinin Avrupa Sosyal Şartını ((Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, AKAS, No. 163, revize edilmiş) henüz parlamentolarında onaylamamışlarsa en azından onaylamak suretiyle işe başlayarak Avrupa Sosyal Şartındaki antlaşmalar sisteminde güvenceye alınan sosyal hakları etkin biçimde korumak.

Mülteci kadınların ve kızların cinsiyete dayalı şiddetten korunması

Parlamenter Meclis

1. Son iki yılda çocuklarını korumak ve onlara barış içinde büyüebilecekleri fırsatlar sağlamak isteyen bir milyondan fazla iltica talebinde bulunan insan, Avrupa Konseyi üyesi devletlere gelmiştir. Bunlar savaşın pençesindeki ülkelerinde şiddet görmüş ve vahşet sahnelerine tanık olmuşlardır. Avrupa'ya ulaşmak için ciddi risklere girmişler, ancak Avrupa'da zaman zaman iyi karşılanmışlarsa da, varlıkları sıklıkla eleştirilmiş, nefret söylemlerinin hedefi olmuşlar, çıkan her sorunda günah keçisi olarak gösterilmişlerdir.

2. Ayrıldıkları ülkelerinde, seyahatleri boyunca, transit geçtikleri ve vardıkları ülkelerde mülteci ve sığınmacı kadın ve kızların birçoğu baskı, fahişeliğe zorlama, taciz, hayatta kalmak için cinsel ilişki, seks köleliği veya çeşitli yollardan haraç alma şeklinde somutlaşan cinsiyete dayalı şiddete maruz kalmışlardır. Ancak, şiddetten korunmaları mülteci krizinin yönetiminde bir öncelik olarak ele alınmamıştır. Parlamenter Meclis bugüne kadar yüksek sayıda mülteci ve iltica talebinde bulunan insanları kabul eden ülkeleri överken, mülteci krizinin toplumsal cinsiyet boyutunun büyük ölçüde ihmal edilmiş ve bu yüzden ortaya çıkan koruma boşluklarının birçok kadın için riskleri artırmış olmasını üzüntüyle karşılar.

3. Meclis, statüleri ne olursa olsun tüm kadınların cinsiyete dayalı şiddetten korunmasının Avrupa Konseyi Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Sözleşmesi (Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, AKAS, No. 210, "İstanbul Sözleşmesi") hükümleri uyarınca bir öncelik olması gerektiği kanısındadır. Sığınmacı ve mülteci kadınlara yardım ve koruma sağlama sorumluluğu sadece varış ülkelerinde meydana gelen şiddet vakalarıyla sınırlı değildir. Bu kadınlara çıkış ülkelerinde veya yolculukları sırasında maruz kaldıkları travmaları yenmeleri için de yeterli yardım sağlanmalıdır. Bu tablo karşısında Meclis, cinsiyet farkları gözetilerek düzenlenmiş sığınma prosedürlerinin savunulduğu "Cinsiyet ile ilgili sığınma talepleri" konulu 1765 sayılı Kararı (2010) ile 1940 sayılı Tavsiye Kararını (2010) hatırlatır.

4. Meclis, ayrıca sığınmacıların Avrupa'ya gelişinin hoşgörü, çeşitlilik ve açıklığı geliştirmek ve savunmak ve ayrımcılığın çeşitli biçimlerine karşı sağlam bir duruş sergilemek için bir fırsat oluşturduğunu vurgular. Devletler şiddet kurbanlarına koruma ve yardım sağlamanın yanı sıra, gelecek yıllar için olumlu şartlar yaratmak ve kadın mültecilerin toplumlarımızda yerlerini bulmalarına yardımcı olmak amacıyla entegrasyon programlarına yatırım yapmalıdırlar.

5. Bu mütalaaların ışığında Meclis, korumadaki boşlukların kapatılması ve risklerin azaltılması için Avrupa Konseyi üyesi ve gözlemci devletlere aşağıdaki somut önlemleri alma çağrısında bulunur:

5.1. Avrupa Konseyi Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Sözleşmesi ile Avrupa Konseyi İnsan Ticaretini Önleme Sözleşmesini henüz imzalamamış ve parlamentolarında onaylamamış olan devletlerin, bu sözleşmeleri daha fazla gecikmeden imzalamaları ve onaylamaları ve Avrupa Konseyi Kadınlara Karşı Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önleme ve Mücadele Sözleşmesini (AKAS, No. 197) ve Avrupa Konseyi Çocukları Cinsel İstismara ve Cinsel Suistimale Karşı Koruma Sözleşmesini (AKAS No. 201) cinsiyete dayalı şiddetin 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne ilişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesindeki anlamıyla zulmün bir biçimi olarak kabul edilmesini de içerecek şekilde tam anlamıyla uygulamaları;

5.2. transit ve kabul tesislerinde kadınların emniyeti ile ilgili olarak:

¹ 26 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (14. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14284](#) Eşitlik ve Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu raporu, raportör: Gisela Wurm ve [Doc. 14297](#), Göç, Mülteciler ve Yerinden Edilmiş Kişiler Komisyonu görüşü, raportör: Petra De Sutter). 26 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (14. Oturum).

- 5.2.1. bu tesislerde kadın sosyal hizmet personeli, kadın çevirmenler, kadın polisler ve kadın muhafızlar bulunmasını sağlamak;
- 5.2.2. çocuklu veya çocuksuz yalnız kadınlar için ayrı uyuma mekanları ve kadınlar için iyi aydınlatılmış ayrı tuvaletler sağlamak;
- 5.2.3. her transit ve kabul tesisinde emniyetli mekanlar oluşturmak;
- 5.2.4. gerektiğinde mülteci ve sığınmacı kadınların cinsiyete dayalı şiddetin kadın mağdurları için kurulmuş sığınma evlerinde kalabilmelerini sağlamak;
- 5.2.5. cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarını belirleme ve onlara yardımcı olma konusunda tesislerde çalışan sosyal hizmet personeli, polisler ve muhafızlar için eğitimler düzenlemek;
- 5.2.6. ihbar ve şikayet mekanizmaları hakkındaki bilgiler de dahil olmak üzere cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarının yararlanabileceği yardım hizmetleri konusunda çıkış ülkelerinin dillerinde hazırlanmış bilgilendirici malzeme sağlamak;
- 5.2.7. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin (UNHCR) Cinsel ve Cinsiyete Dayalı Şiddet Mağdurları ve Hayattaki Yakınlarının Adalete Erişimine ilişkin Kapsamlı Koruma Çerçevesi uyarınca cinsel saldırıların soruşturulup kovuşturulmasını sağlamak üzere seyyar mahkemelerin ve mahkeme görevlilerinin bu tesislere düzenli ziyaretler yapmalarını ve bu ziyaretleri belgelemelerini sağlamak;
- 5.2.8. çıkış, transit veya varış ülkelerinde cinsiyete dayalı şiddet mağduru olanlar için transit ve kabul tesislerinde danışmanlık, psikolojik destek, ve cinsel sağlık ve üreme sağlığı bakımı ile tecavüz sonrası spesifik tedavi dahil olmak üzere, tıbbi tedavi imkanları sağlamak;
- 5.2.9. kullanılan terimlerden (göçebe, göçmen, mülteci, iltica talebinde bulunan) bağımsız olarak, genel kamuya sağlanan aynı makul maliyetli ve yeterli sağlık hizmetlerine tüm kadınların ve kızların aynı şekilde erişimini sağlamak;
- 5.2.10. kızların kendi başlarına karar vermelerini, gönüllü bilgilendirilmiş onaylarının daima alınmasını ve cinsel ve üremeyle ilgili sağlık hizmetlerine erişim için eş, ebeveyn/vasi veya hastane yetkililerine ihtiyaç duymamalarını sağlamak;
- 5.3. sığınma prosedürleri ile ilgili olarak:
- 5.3.1. cinsiyet farkları gözetilerek düzenlenmiş sığınma prosedürleri çerçevesinde mağdurlara kadın sığınma memuru ve çevirmen isteyip istemediklerini sormak ve istiyorlarsa bunları sağlamak; aynı aileye mensup kadın ve erkekleri ayrı ayrı mülakata alma fırsatı sağlamak ve mülakatların gizli tutulacağına dair garanti vermek ve mülteci statüsü dahil olmak üzere tam koruma sağlamayı hedeflemek;
- 5.3.2. sığınma memurlarının ve çevirmenlerin cinsiyete dayalı şiddet mağdurlarını teşhis etme konusunda eğitim görmelerini ve kadın sünneti ile zoraki evliliğin görülme sıklığı dahil olmak üzere, çıkış ülkelerine ilişkin cinsiyetlere özgü verileri kullanmalarını sağlamak;
- 5.4. vakaların ve mülteci politikalarının genel yönetimi ile ilgili olarak:
- 5.4.1. iltica talebinde bulunanların ve mültecilerin Avrupa'ya gelmelerinin en emniyetli yolu olan yeniden iskan ve yer değiştirme programlarına katılmak ve kadınlar ve kızlar için yeni, emniyetli yasal yöntemler uygulamak;
- 5.4.2. cinsiyete dayalı şiddet mağduru kadınlar için Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletinin Özel Kota Projesi modeline dayalı belirli yardım ve insani yeniden iskan programlarını finanse etmek;
- 5.4.3. ailelerin yeniden birleşmesini desteklemek;
- 5.4.4. cinsiyete dayalı şiddet mağdurları için sınır aşırı koruma mekanizmaları oluşturmak;
- 5.4.5. göç memurlarınca düzenli teftişler yapılmasının öngörüldüğü bir denetleme mekanizması

oluşturmak suretiyle, sığınmacılara hizmet ve kalacak yer sağlamak için özel sektörden sağlanmış servis sağlayıcıların şiddet mağdurlarının korunma standartlarına saygı göstermelerini sağlamak;

5.5. yabancı dil kursları sağlamak, diplomaların geçerli sayılmasını ve iş bulmayı kolaylaştırmak ve kadın mültecileri başta cinsiyet eşitliği olmak üzere, evsahibi ÷lkede kabul gören davranış kuralları hakkında bilgilendirmek suretiyle özellikle kadın mültecileri hedef alan sosyal ve ekonomik entegrasyon programlarına yatırım yapmak;

5.6. kadınlar da dahil olmak üzere mültecilere ve sığınmacılara reva gör÷len ayrımcılıkla mücadele ile ilgili olarak:

5.6.1. mültecilerin ve iltica talebinde bulunanların toplumlarımıza yaptıkları olumlu katkılar hakkında farkındalık artırıcı kampanyalar yürütmek;

5.6.2. kadınlar da dahil olmak üzere mültecilere ve iltica talebinde bulunanlara uygulanan her türlü ayrımcılığı şiddetle kınamak ve cezalandırmak.

6. Meclis, Avrupa Konseyine üye ve gözlemci devletlerin ulusal parlamentolarının ve Mecliste gözlemci veya demokrasi ortağı statüsüne sahip parlamentoların mensuplarına mültecilerin ve iltica talebinde bulunanların ayrımcılığa maruz bırakılmasına ve damgalanmasına karşı tavır alma çağrısında bulunur.

7. Son olarak Meclis, şiddetten kaçış başlarından geğenleri anlatarak cinsiyete dayalı şiddet mağduru kadınların durumu ve onların korunma ihtiyacı hakkında dünyanın dört bir yanındaki insanların farkındalığını artıran, Yezidi insan hakları savunucuları, Meclisin Václav Havel Öd÷lünün sahibi Nadia Murad ile Farida Abbas gibi kadın mülteci ve iltica talebinde bulunan insanların ve ÷lkesinde yerinden edilmiş kişilerin gösterdikleri olağanüstü cesareti saygıyla karşılar.

CPT'nin 25 yılı: Başarılar ve iyileştirilmesi gerekenler

Parlamenter Meclis

1. Parlamenter Meclis "İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmanın Önlenmesi İçin Avrupa Komisyonunu (CPT): Komisyonun terkihi" konulu 1248 sayılı Kararını (2001), CPT üyelerinin seçilme prosedürlerinin iyileştirilmesi konulu 1540 sayılı Kararını (2007) ve Avrupa'da işkenceyi önleyici mekanizmaların güçlendirilmesi konulu 1808 sayılı Kararını (2011) hatırlatarak, İşkence ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmanın Önlenmesi İçin Avrupa Komisyonunu (CPT) taraf devletlerde önemli iyileştirmelere yol açan başarılı çalışmalarından dolayı tebrik eder.

2. Ancak Meclis, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin önlenmesinde ne kadar ilerleme sağlanırsa sağlansın, insan haklarının bu büyük ihlallerinin kökünü kazıma ihtiyacının devam edeceğini kaydeder. CPT'nin tavsiyelerini uygulamak her ne kadar taraf devletlerin görevi ise de, CPT Meclisin bizzat kendisi ve Bakanlar Komitesi de dahil olmak üzere diğer aktörlerin de en üst düzeyde siyasi desteğini hak etmektedir.

3. CPT üyelerinin bağımsızlık, tarafsızlık ve uzmanlığı ile komisyonun faaliyet konusu hakkında deneyim sahibi olmaları CPT'nin çalışmalarının kalite ve yetkinliği açısından kritik önemi haizdir. Meclis 1540 sayılı Kararın (2007) kabul edilmesinden bu yana seçilme prosedürlerinin iyileştirilmesinde gerek ulusal seviyede gerekse Meclis nezdinde kaydedilen önemli boyuttaki ilerlemeyi memnuniyetle karşılar.

4. Meclis, bir diğer olumlu evrimi daha memnuniyetle karşılar: CPT raporlarının otomatikman yayımlanmasının öngörüldüğü 1808 sayılı Meclis Kararı (2011) uyarınca bazı taraf devletler kendilerini ilgilendiren raporların yayımlanmasını peşinen kabul etmişlerdir.

5. Ancak Meclis, CPT'nin çalışmalarının verimlilik, yetkinlik ve etkisinin daha da iyileştirilebileceği kanısındadır.

6. Meclis, CPT üyelerinin özel vasıf ve becerilere sahip olmalarının beklendiğini hatırlatır. CPT üyeleri seçilmelerinin ardından görevlerini etkin bir biçimde ifa edebilmeli ve CPT çalışmalarına yeterli vakit ayırabilmelidirler. Bu, çağırıldığında kısa süre içinde görev başında olabilmek ve yılda en az 40 gün kadar çalışmak demektir. Ayrıca CPT çalışmaları bedenen ve zihnen sağlam durumda olmayı gerektiren uzun ve çetin ziyaretler içerebilir. CPT'nin ziyaret ve toplantılarına etkin biçimde katkıda bulunabilmek için dil becerileri de şarttır. Dolayısıyla Meclis:

6.1. ulusal delegasyonlara aşağıdaki çağrılarda bulunur:

6.1.1. adaylarının Avrupa Konseyi dillerinden en az birine mükemmel derecede hakim olduğundan ve ikinci bir resmi dili de en azından pasif düzeyde bildiğinden emin olmak;

6.1.2. kısa listeye aldıkları üç adayın isim ve öz geçmişlerini bildirirken ulusal seçme prosedürü hakkında da ayrıntılı bilgi sağlamak;

6.1.3. CPT'nin bağımsızlık ve tarafsızlığının sağlanması için, ulusal seviyede politika belirleme ve/veya uygulamayı içeren bir karar verme mevkii işgal eden yahut çıkar çatışmasına yol açabilecek başka görevler üstlenen bir adayın, ilkesel olarak seçilmemesi gerektiğini hatırd

¹ 26 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (15. Oturum) (Bakınız: Doc. 14280 Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Jordi Xuclà). 26 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (15. Oturum). Aynı zamanda bakınız: 2100 (2017) sayılı Tavsiye Kararı.

tutmak. Böyle bir aday yine de kısa listeye alınmışsa, seçildiği takdirde söz konusu mevki veya görevleri terk edeceğini kendi imzasını taşıyan yazılı beyanıyla taahhüt etmelidir.

6.2. daha önce [1808 sayılı Kararda da \(2011\)](#) belirtildiği gibi CPT üyelerini kendisi seçmeyi uzun zamandır istediğini hatırlatarak aşağıdakileri kararlaştırır:

6.2.1. adaylar için hazırladığı özgeçmiş örneğini mükemmelleştirmek ve mümkünse adaylarla uzaktan mülakat yapmak gibi kendi seçme prosedüründe adayların dil yeterliliğinin daha iyi değerlendirilebileceği iyileştirmeler yapmanın yollarını ve vasıtalarını mütalaa etmek;

6.2.2. uygulanan ulusal seçme prosedürünün, CPT üyelerinin seçilme prosedürlerinin iyileştirilmesi konulu [1540 sayılı Meclis Kararına \(2007\)](#) ve işbu karara uygun olmadığı her listeyi ve bunun yanı sıra çıkar çatışmasına yol açabilecek bir mevki veya görevde bulunan bir adayın (bkz.: yukarıdaki 6.1.3. bendi) seçildiği takdirde söz konusu mevki veya görevi terk edeceğini kendi imzasını taşıyan yazılı beyanıyla taahhüt etmediği her listeyi reddetmek.

7. CPT'nin tavsiyelerinin uygulanmasını kolaylaştırmak için, ilgili paydaşları CPT faaliyetleri ve standartları hakkında daha fazla bilinçlendirmek önemlidir. Bu bağlamda Meclis:

7.1. CPT ziyaret raporlarının ve hükümetlerin bunlara verdiği yanıtların otomatikman yayımlanmasının -belirli koşullarda belli bir süre için ertelenebilme kaydıyla- peşinen kabul edilmesi uygulamasının devletler arasında gelişmekte olmasını takdirle karşılar;

7.2. bu uygulamaya henüz geçmemiş olanları da bu uygulamaya geçmeye hararetle teşvik eder;

7.3. CPT'nin cezaevlerinde mahkum başına düşen alan miktarına ilişkin standartları hakkında bilgi yayımlama girişimini memnuniyetle karşılar ve CPT'yi standartlarını kamuoyu için daha yaygın biçimde erişilebilir kılmayı sürdürmeye teşvik eder.

8. Meclis ayrıca CPT'nin tavsiyeleri sonrasındaki gelişmelere katkı sağlamada kendi oynadığı rolü de özellikle ulusal parlamentoları bu konuda daha proaktif bir yaklaşım benimsemeye teşvik etmek suretiyle geliştirebilir. Ulusal parlamentolar CPT'nin kendi ülkeleri için hazırladığı raporları ve/veya kamuoyu açıklamalarını müzakere edebilir ve CPT'nin tespitleri ile CPT'nin tavsiyeleri doğrultusunda yapılanları soru önergeleri yoluyla hükümetlerinin dikkatine sunabilirler. Meclis ayrıca CPT ile arasındaki diyalogu özellikle Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu vasıtasıyla güçlendirebilir, CPT'nin kamuoyu açıklamalarına uygun yanıtlar vermek suretiyle siyasi desteğini takviye edebilir ve daha genel anlamda üye devletlerde işkencenin önlenmesi ile daha yakından ilgilenebilir. Meclis, üyelerine faaliyetlerinde yukarıdaki hususları dikkate alma çağrısında bulunur.

9. Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu ile Avrupa Konseyi Üyesi Ülkelerin Yükümlülük ve Taahhütlerini Yerine Getirmelerine ilişkin Komisyon (Denetim Komisyonu) CPT Başkanını diğer çalışmalar meyanında CPT'nin yıllık raporunu da sunabileceği yıllık bir fikir alışverişi toplantısına müştereken davet edebilirler. CPT'nin önceki yılda ziyaret ettiği ülkelerin Parlamenter Meclisteki ulusal delegasyonlarının başkanları da bu fikir alışverişine katılmaya davet edilebilir.

10. Meclis CPT'nin hedeflerine ulaşmasında işkencenin önlenmesine ilişkin tüm araçların ve anlaşmaların güçlendirilmesinin önemini vurgular. Meclis İşkence ve Zalimce, İnsanlık Dışı ve Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırmanın Önlenmesi İçin Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İsteğe Bağlı Protokolde (OPCAT) öngörülen ulusal önleyici mekanizmaların yerindenlik ilkesinin pratik bir ifadesi olduğu tespitinde bulunur. Meclis, CPT'yi OPCAT mekanizmalarıyla etkileşim için –herkesin kendi kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirmesini sağlamak için tamamlayıcılık ve yerindenlik ilkeleri gözetilerek– her türlü imkanı araştırmayı sürdürmeye teşvik ederken, Avrupa Konseyine üye devletleri de aşağıdakileri yapmaya davet eder:

10.1. parlamentolarında OPCAT'i henüz onaylamamışlarsa onaylamak, OPCAT'te vazedilen şartlar doğrultusunda etkin ve bağımsız bir ulusal önleyici mekanizma belirlemek ve bu ulusal önleyici mekanizmanın yeterli insan ve finans kaynaklarına sahip olmasını sağlamak;

10.2. CPT heyeti ülke ziyareti sonunda ön düşüncelerini yetkili makamlara aktarırken ulusal önleyici mekanizmayı bir temsilci buldurmaya davet etmek de dahil olmak üzere, CPT ile ulusal önleyici mekanizmalar arasında bilgi alışverişini kolaylaştırmak;

10.3. CPT'nin ziyaret raporlarının bizzat CPT tarafından yayımlanincaya kadar gizlilik altında işlem

görmesi kaydıyla, bu raporların ve hükümetin bunlara verdiği yanıtların gecikmeden ulusal önleyici mekanizmaya veya ilgili herhangi bir başka ulusal denetim makamına ulaştırılması için gereken düzenlemeleri yapmak. CPT ile yetkili makamlar arasındaki gizlilik dereceli her türlü önemli haberleşme için de benzer düzenlemeler yapılabilir.

İnterpol sisteminin suistimal edilmesi: Daha sıkı yasal güvencelere duyulan ihtiyaç

Parlamente Meclis

1. Parlamente Meclis, İnterpolün terörizm dahil olmak üzere, sınır ötesi suçlarla mücadelede etkili bir vasıta olarak önemini vurgular.
2. İnterpol milli kolluk kuvvetleri makamları arasında karşılıklı dayanışmaya dayalı olup tamamen tarafsız bir biçimde ve sanıkların insan haklarına saygı göstererek işlevini yerine getirmelidir.
3. Uluslar arası Bülten Sistemi sayesinde üye ülkelerdeki polisler suçla ilgili bilgileri paylaşabilmektedirler. Polis, bültenlerden yararlanarak öteki ülkelerdeki kolluk kuvvetlerini muhtemel tehditlerden haber edebilmekte veya suçu önlemeye yönelik olarak yardım isteyebilmektedir. "Kırmızı Bülten" özellikle de, suçlunun iadesi maksadıyla, bir milli yargı bölgesince veya uluslar arası bir mahkemece aranan bir şahsın yerinin tespit edilerek tutuklanmasında kullanılmaktadır. Son on yıl içerisinde Kırmızı Bültenlerin sayısında çarpıcı bir artış meydana gelmiştir.
4. İnterpol Tüzüğü'nün 2. Maddesinde İnterpolün Evrensel İnsan Hakları Bildirgesinin ruhuna uygun bir biçimde hareket etmesi gerektiği belirtilmekte, 3.Maddede ise siyasi, askeri, dini veya ırkçı mahiyetli herhangi bir müdahale ve faaliyet kesin bir biçimde yasaklanmaktadır. Ancak son yıllarda bir dizi olayda İnterpol ve Kırmızı Bülten sistemi bazı üye ülkelerce siyasi amaçlarla, ifade özgürlüğünü baskı altına alma amacıyla kullanılmakta ve sınır ötesindeki siyasi muhalefete sıkıntı vermektedir.
5. Kırmızı Bültenlerin, hedef alınan şahısların, özgürlük ve güvenlik hakkı ve adil yargılanma hakkı dahil olmak üzere, insan hakları üzerinde ciddi bir olumsuz etkisi olmaktadır. O nedenle Kırmızı Bülten talepleri Milli Merkezi Bürolarca (*National Central Bureau-NCB*) yapılmalı ve İnterpol tarafından yalnızca, hedef alınan şahısla ilgili kuşku duyulmasına yönelik ciddi bir nedenin mevcut olması halinde yayınlanmalıdır. Geçerli durumların büyük çoğunluğunda uluslar arası polis iş birliğini önlemeksizin, suistimal olasılığını en aza indirmeye yönelik usuller takip edilerek bu nedenlerin doğruluğu tespit edilmelidir.
6. Hedef alınan şahıslar, haklarındaki Kırmızı Bülteni herhangi bir milli veya uluslar arası mahkemede başarılı bir biçimde sorgulayamazlar. Yargısal işlemlerin bu tür bir dokunulmazlığa sahip olması ancak, iç temyiz mekanizmalarının ilgili insan hakları standartları kapsamında etkili bir hukuk yolu sağladığı oranda haklı gösterilebilir. Bu açıdan İnterpolün Dosya Kontrol Komisyonu (*Commission for the Control of Files-CCF*) yapılan şikayet başvurularının giderek artan sayılara ulaşması ve yapılan şikayetlerin karmaşık mahiyetiyle başa çıkacak donanımına sahip olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir.
7. Meclis, İnterpolün söz konusu eleştirilere, sivil toplum kuruluşları da dahil olmak üzere, diyaloga girmek suretiyle mukabelede bulunduğunu kaydeder. İnterpolün Bilgi İşlemeyle ilgili Çalışma Grubu Kasım 2016'da Endonezya, Bali'de yaptığı genel kurulda kabul edilen bir dizi reform teklifi sunmuştur: Bali'de kabul edilenler de dahil olmak üzere, son zamanlarda kaydedilen iyileştirmeler şunlardır:
  - 7.1. avukatlar, polis memurları ve analizcilerden oluşan bir görev kuvveti oluşturarak, Kırmızı Bültenler yayınlanmadan önce İnterpolün dahili doğrulama süreçlerinin daha da güçlendirilmesi;
  - 7.2. İnterpol Genel Sekreterliği dahilinde bir Veri Koruma Görevlisinin tayin edilmesi;

¹ 26 Nisan 2017'de yapılan *Meclis görüşmesi* (15. Oturum) (Bakınız: [Doc. 14277](#), Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu raporu, raportör: Bernd Fabritius). 26 Nisan 2017'de *Meclis tarafından kabul edilen metin* (15. Oturum).

7.3. Yeni Tüzüğü Mart 2017'de yürürlüğe girecek olan İnterpol'ün Dosya Kontrol Komisyonunun (CCF), özellikle de danışmanlık işleviyle temyiz işlevleri birbirinden ayrılarak, temyiz dairesinin üye sayısı artırılarak, çalışmalarıyla ilgili açık ve anlaşılır zaman çizelgeleri oluşturularak, CCF'nin bulgularının İnterpol için bağlayıcı olması sağlanarak ve CCF'in elindeki kaynaklar artırılarak güçlendirilmesi.

8. Meclis, bu reformları doğru yönde atılmış adımlar olarak memnurlukla karşılamaktadır. Meclis, söz konusu reformların uygulanmasının da önemini vurgulayarak, İnterpole, aşağıdaki tedbirleri de almak suretiyle, suiistimalleri önlemek ve gerekli telafi mekanizmalarını sağlamak üzere, Kırmızı Bülten sürecini iyileştirmeye devam etmeye çağırır:

8.1. özellikle aşağıdaki tedbirleri alarak, Kırmızı Bültenler yayınlanmadan önce önleyici kontrolleri güçlendirmek:

8.1.1. İnterpol'ün bu kontrolleri yapma sorumluluğu verilen görev kuvvetinin kapasitesini, bu görev kuvvetine sağlanan kaynakları güçlendirerek artırmak;

8.1.2. ilgili durumlara ilişkin olarak, uluslar arası veya bölgesel hükümetler arası insan hakları kurumlarının (özellikle de Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve Avrupa Konseyinin yetkili kurumları) ve yerine göre, sivil toplum insan hakları kuruluşlarının sağladığı bilgilerin gerektiği gibi dikkate alınmasını temin etmek;

8.1.3. tüzüğünün 2. ve 3. Maddelerinin ve İnterpol'ün mülteci ve iltica talebi vakalarının yeterince ayrıntılı ve yetkin yorumlarını ("uygulama derlemeleri") yayınlamak;

8.1.4. makul bir süre içinde şahsın başarılı bir biçimde iadesini temin edememeleri halinde yürürlükten kaldırılmalarını sağlamak üzere, Kırmızı Bültenleri belirli aralıklarla incelemek;

8.1.5. daha önce yapılan talepler sonucunda İnterpol tarafından reddedildikten sonra ya da yürürlükten kaldırılmaları Dosya Kontrol Komisyonu (CCF) tarafından emredildikten sonra, aynı Milli Merkezi Bürodan, tekrar tekrar istek yapılan Kırmızı Bülten taleplerini özellikle dikkatle incelemek;

8.2. aşağıdakileri sağlayarak CCF'yi bir üst başvuru mekanizması olarak güçlendirmek:

8.2.1. özellikle de önleyici kontrollerden sorumlu personelin, bu kontrollerden olumlu bir biçimde geçmiş olan Kırmızı Bültenlere karşı yapılan şikayetlerin değerlendirilmesinde yer almamalarını sağlamaya devam ederek, bu kurumu İnterpol'den tamamen bağımsız hale getirmek;

8.2.2. özellikle de insan hakları ve ceza hukuku ve usulleri konularında tecrübesi olan yeterli sayıda personel sağlayarak kapasitesini artırmak;

8.2.3. özellikle de Kırmızı Bültenin hedefi olan şahıslara ve avukatlarına istekte bulunan Milli Merkezi Büronun (NCB) talep ettiği Kırmızı Bültenin nedenleri konusunda bilgi verilmesini ve açıklamada bulunulmasını sağlayarak NCB'nin asgari usul standartlarını yerine getirmesini temin etmek;

8.2.4. hedef alınan şahıs açısından Kırmızı Bültenin ağır sonuçlarını göz önüne alarak, CCF'in başvurulara makul bir süre içinde karşılık vermesini ve sonuca ulaşmasını temin etmek;

8.2.5. başvuru sahiplerince kabul edilmesi halinde CCF'in elde ettiği sonuçları yayınlamasını temin etmek. Söz konusu kararlar tutarlı ve öngörülebilir içtihatların oluşturulmasına katkıda bulunmak üzere, yeterince gerekli nedene sahip olmalıdır;

8.3. özellikle aşağıdaki tedbirleri almak suretiyle, Kırmızı Bülten işlevini suiistimal eden bültenlerin yayınlanmasını defaten talep eden Milli Merkezi Bürolarla uygun bir biçimde baş etmek:

8.3.1. yukarıya doğru İnterpol'ün önleme mekanizmasıyla aşağıya doğru da CCF'nin önüne getirilen başarılı şikayet başvurularına ilişkin olarak Kırmızı Bültenlerle ilgili istatistikler oluşturmak;

8.3.2. sistemi pek çok kez suiistimal ederek Kırmızı Bülten talebinde bulunan Milli Merkezi

Büroların yapacağı yeni Kırmızı Bülten taleplerini daha sıkı bir biçimde ön incelemeye tabi tutmak;

8.3.3. aynı zamanda, CCF tarafından olay sonrası incelemeye tabi tutulmak üzere, sistemi pek çok kez suiistimal etmiş olan Milli Merkezi Büroların Kırmızı Bülten taleplerine dair şikayetlere öncelik vermek;

8.3.4. Kırmızı Bülten talepleriyle ilgili olarak, gerek *olay öncesi (ex-ante)* gerekse *olay sonrası (ex-post)* daha yoğun inceleme yapılması sonucunda ortaya çıkan bütçe maliyetlerini sistemi pek çok kez suiistimal eden Milli Merkezi Bürolara yüklemek;

8.4. Kırmızı Bültenin suistimaline dayalı veya başka bir biçimde haksız bir biçimde yayınlanan Kırmızı Bülten mağdurlarını tazmin etmek üzere bir fon kurmak ve bu fonun finansmanının üye ülkeler tarafından, kendi Milli Merkezi Bürolarınca yapılan haksız Kırmızı Bülten sayısı ile orantılı bir biçimde sağlanmasını temin etmek.

9. Meclis tüm Avrupa Konseyi üyesi devletlere aşağıdakileri yerine getirmeleri için çağrıda bulunur:

9.1. kendi Ulusal Merkezlerinin Kırmızı Bülten taleplerinde hedef alınan şahsı, icra edildiğinden şüphelenilen suççu, hedeflenen şahsı iddia edilen suçla irtibatlayan kanıtlarla ilgili unsurları açık bir biçimde belirleyerek olumlu bir örnek oluşturmak;

9.2. İnterpole Kırmızı Bültenle hedeflenen şahsa ilişkin ilgili bilgileri süratle iletmek (örneğin siyasi iltica taleplerinin kabul edilmesi ve iadenin reddiyle ilgili yargı kararı);

9.3. söz konusu Kırmızı Bültenin suiistimal niteliğinde olabileceğine dair ciddi kaygıları olması halinde Kırmızı Bülteneye dayalı olarak şahsı tutuklamaktan imtina etmek;

9.4. bir yandan uluslararası polis iş birliği için etkili bir meşru vasıta olmaya devam ederken aynı zamanda İnterpol'ün insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne riayet etmesini sağlamaya yardımcı olmak üzere gerekli reformların yapılabilmesi için İnterpol dahilindeki nüfuzlarını kullanmak.

Macaristan'da meydana gelen kaygı verici gelişmeler: Sivil toplumu kısıtlayan ve Orta Avrupa Üniversitesinin kapatılmasına yol açabilecek STK yasa tasarısı

1. Macaristan'da son zamanlarda meydana gelen gelişmelerden kaygı duyan Parlamenter Meclis, "Avrupa'da STK faaliyetlerine getirilen uygun olmayan kısıtlamalar önenebilir mi?" konulu, 2096 (2016) sayılı Kararı hatırlatır ve demokrasinin iyi işlemesi için dinamik bir sivil toplumun oynayacağı rolün önemini vurgular.

2. Örgütlenme özgürlüğü, ifade özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AKAS No.5) teminatı altındaki temel haklar olup, sivil toplumun işlerliği açısından hayati öneme sahiptirler. Söz konusu haklara saygı gösterilmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarının, Bakanlar Komitesinin Avrupa'daki sivil toplum örgütlerinin yasal statüsüne dair [CM/Rec\(2007\)14](#) sayılı Tavsiye Kararının ve Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonunun (Venedik Komisyonu) ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatının Demokratik kurumlar ve İnsan Hakları Bürosunun (OSCE/ODIHR) 2014 Aralık ayında kabul ettiği, "Örgütlenme özgürlüğüne dair müşterek kılavuz" ışığında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin akit devletleri tarafından etkili bir biçimde teminat altına alınmalıdır.

3. Meclis son yıllarda, özellikle de tescil, işletme ve finansman konularında kısıtlayıcı yasa ve yönetmeliklerin kabul edilmesini müteakiben, Avrupa Konseyine üye belirli devletlerde sivil toplumunun çarpıcı bir biçimde kötüleşmesini kınamıştır. Meclis 2096 (2016) sayılı Kararında, ticari olmayan kuruluşlara dair Rus mevzuatını değiştiren sözde "yabancı unsurlar yasasını" ve Azerbaycan'da STK'ların faaliyetlerine uygunsuz kısıtlamalar getiren STK'larla ilgili yasalarda yapılan değişiklikleri açıkça eleştirmiştir.

4. Ne yazık ki bu kaygı verici eğilimin Avrupa'da yaygınlaştığı anlaşılmaktadır. Meclis o nedenle, başta özellikle de "Yabancı Kaynaklardan Tahsisat Sağlayan Kuruluşların Şeffaflığına Dair" bir yasa tasarısı teklifi olmak üzere, Macaristan'da halen meydana gelen değişikliklerden kaygı duymaktadır. Meclis STK'ların fon kaynakları konusunda şeffaf olmaları gerektiğini kabul etmekte, ancak sivil toplum kuruluşlarının kamu yararından ziyade yabancı çıkar gruplarına hizmet ettikleri ve sırf yıllık belirli bir tavan üzerinde fon aldıkları için kamu güvenliğini ve egemenliğini tehlikeye atabilecekleri iddiasını kabul etmemektedir.

5. Meclis, muadil Rus yasasından esinlenmiş olsa da, Macar yasa tasarısında, tartışmalı bir deyim olan 'yabancı unsur' terimini kullanma veya insan haklarını savunan STK'lara özellikle atıfta bulunmak suretiyle ayrımcı bir atıfta bulunma gibi, Venedik Komisyonunun Rus yasasında eleştirdiği bazı unsurların yer almadığını ve idari bir denetimden ziyade bir yargı denetimi sağladığını kaydeder.

6. Ancak Meclis, Macar yasa tasarısında, başta özellikle aşağıdaki hususlar olmak üzere, örgütlenme özgürlüğü ve özel yaşama saygı özgürlüğü ile ilgili olarak dikkat çeken bir dizi sorundan kaygı duymaktadır:

6.1. yasa tasarısı parlamentoya sunulmadan önce kamuoyuyla istişarenin yapılmamış olması;

6.2. yabancı fon desteği alan STK'ların bu hususu bütün basılı malzemelerde veya dağıtım yapılmış malzemelerde belirtme zorunluluğu;

6.3. özel şahıslar dahil olmak üzere, STK'ların yabancı bağışçılarla ilgili kişisel bilgileri bildirme zorunluluğu;

6.4. derneğin idari yükümlülüklerine uymaması nedeniyle nihayetinde lağvedilmesi de dahil olmak

¹ 27 Nisan 2017 tarihinde yapılan *Meclis görüşmesi* (16. Oturum) (bakınız: [Doc 14298](#), Siyasi İşler ve Demokrasi Komisyonu raporu, raportör: Mogens Jensen). 27 Nisan 2017'de (16. Oturum) *Meclis tarafından kabul edilen metin*.

üzere, yasa tasarısındaki yaptırımların ağırlığı;

6.5. bazı derneklere uygulanan, ancak spor ve dini kuruluşlar gibi diğer kuruluşlara uygulanmayan yasa tasarısının uygulama kapsamı.

7. Meclis aynı zamanda yasa tasarısının hazırlanması ve yasa tasarısıyla ilgili tartışmalarda, önerilen yasanın gerçek amaçları hakkında kuşku yaratan, Macar kamu yetkililerinin genelde suçlayıcı ve yaftalayıcı söylemini üzüntüyle karşılar.

8. Meclis, Macar ve uluslar arası sivil toplumun çeşitli tepkilerini ve hükümetler arası kuruluşların yasa tasarısı teklifiyle ilgili olarak dile getirdikleri kaygılarını kaydeder. Bunlar arasında, 24 Nisan 2017'de, uluslar arası standartlarla ve Avrupa standartlarıyla uyumlu olmamalarını göz önüne alarak, Macar makamlarına Yabancı Kaynaklardan Tahsisat Sağlayan Kuruluşların Şeffaflığına Dair yasa tasarısını kabul etmeme çağrısında bulunan Avrupa Konseyi Uluslar arası Sivil Toplum Kuruluşları Konferansı da yer almaktadır.

9. Meclis, Milli Yüksek Öğretim Yasasında değişiklik yapılmasına yönelik olarak Macar Parlamentosunda kısa süre önce yapılan ve 1991 yılında George Soros tarafından kurulan ve Budapeşte'de faaliyet gösteren Orta Avrupa Üniversitesine göre, bu üniversitenin faaliyetlerinin son erdirilmesine yol açabilecek olan oylamanın ışığında, Macaristan'daki gelişmelerden daha da çok endişe duymaktadır.

10. Meclis, Avrupa Komisyonunun "yasanın Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesinde yer aldığı şekliyle, dahili pazar özgürlükleriyle ve özellikle de hizmet sağlama ve yerleşme özgürlüğünün yanı sıra, akademik özgürlük, eğitim hakkı ve ekonomik faaliyette bulunma hakkıyla çeliştiği sonucuna vararak", 26 Nisan 2017'de, Macar Yüksek Öğretim Yasasında değişiklik yapan yasaya karşı yasal işlem başlatmaya karar verdiğini kaydeder.

11. Sonuç olarak Meclis Macaristan'da son zamanlarda meydana gelen gelişmelerin yakından ve dikkatle izlenmesi ve örgütlenme ve ifade özgürlükleri alanında Macar makamlarının ilgili Avrupa Konseyi ve uluslar arası standartlara uyum sağlamalarına yardımcı olmak üzere, Avrupa Konseyinin bu alandaki uzmanlık ve bilgi birikiminin harekete geçirilmesi gerektiğine inanmaktadır. Meclis bu nedenlerle:

11.1. Venedik Komisyonunun, Yabancı Kaynaklardan Tahsisat Sağlayan Kuruluşların Şeffaflığına Dair Macar yasa tasarısının yanı sıra, Milli Yüksek Öğretim Yasasını değiştiren 4 Nisan 2017 tarihli yasanın Avrupa Konseyi standartlarıyla uyumu konusunda görüş bildirmesini talep eder;

11.2. Macar makamlarını, Venedik Komisyonu ile işbirliği yaparak, Venedik Komisyonunun Görüşü kabul edilinceye kadar, Milli Yüksek Öğretim Yasasını değiştiren yasanın uygulanmasını ve Yabancı Kaynaklardan Tahsisat Sağlayan Kuruluşların Şeffaflığına Dair Macar yasa tasarısının parlamentoda ele alınmasını askıya almaya davet eder;

11.3. Macar Hükümetini her iki yasa ile ilgili olarak sivil toplumla ve uluslar arası insan hakları STK'larıyla, Avrupa Konseyiyle ve diğer hükümetler arası kuruluşlarla açık diyaloga girmeye ve Avrupa'da sivil toplumun gelişmesine zarar verebilecek tedbirler almaktan kaçınmaya davet eder.

12. Meclis Macaristan'daki gelişmeleri yakından takip etmeyi sürdürmeyi kararlaştırmıştır.

Dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarının korunması

Parlamente Meclis

1. Parlamente Meclis, Avrupa Konseyine üye devletlerin nüfuslarının etnik, kültürel ve dini açıdan her zamankinden daha fazla çeşitlilik gösterdiğini kaydeder. Geleneksel inançların kendi tarihi bölgelerinin dışına yayıldığı ve yeni dini oluşumların ortaya çıktığı Avrupa'da, dini topluluklar karmaşık ve evrim halinde bir görünüm arz etmektedir. Böyle bir ortam, farklı görüşlere sahip bir çoğunluğun hakim olduğu şartlarda, dini azınlıklara mensup ailelerin görüşleri ve değerleri yüzünden dışlanmaları potansiyelini taşımaktadır.

2. Bu bağlamda Meclis, aralarında Avrupa'da eğitimde seçme özgürlüğü hakkına dair 1904 sayılı Karar (2012); İnsan haklarının din ve inanç açısından güvenceye alınması ve dini toplulukların şiddetten korunması konulu 1928 sayılı Karar (2013); Özellikle Hristiyanlar bağlamında Avrupa'da hoşgörüsüzlük ve ayrımcılıkla başa çıkma konulu 2036 sayılı Karar (2015) ve Demokratik bir toplumda din özgürlüğü ve birlikte yaşama konulu 2076 sayılı Kararın (2015) da bulunduğu çeşitli Meclis metinlerinde ifade edildiği üzere, farklı dini ve etnik aidiyetleri olan insanların barış içinde birlikte yaşamalarını desteklemeye kesinlikle kararlı olduğunu ve herkes için hoşgörülü, saygılı ve demokratik bir toplum oluşturma yönünde çaba harcamaya devam edeceğini hatırlatır.

3. Meclis Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ("Sözleşme", Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, (AKAS, No. 5)) 9. maddesindeki düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı ile Sözleşmeye ek 1 sayılı Protokolün (AKAS No.9) 2. maddesindeki ana babaların çocuklarına kendi dini ve felsefi inanışları doğrultusunda eğitim sağlama hakkı başta olmak üzere, Sözleşmede yer alan temel hakların korunması konusundaki kararlılığını vurgular. Meclis Sözleşme, Sözleşmeye ek protokoller ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatları uyarınca çocukların eleştirel ve çoğulcu bir şekilde eğitim görme temel hakkına sahip olduklarını tekrarlar.

4. Meclis dini kuruluşların tescili, devlet tarafından sağlanan eğitim ve sosyal hizmetler bağlamında azınlık dinlerine bağlı toplulukların inanç ve kanaatlerine saygı gösterilmesi konusunda birtakım güçlüklerin çıkabileceğini düşünmektedir. Meclis üye devletlerin görevinin halklarının inançlarını ve dünya görüşlerini düzenlemek veya geçerli ilan etmek değil, farklı bakış açılarını ve inanışları kucaklamak ve bireylerin kamu düzeni, sağlık ve ahlak sınırları dahilinde bir arada iyi bir yaşam sürmelerini sağlamak olduğunu mütalaa etmektedir. Meclis, toplumsal bütünlüğün gerçekleşmesi için kültürel gelenek ve kimliklerle dini inanışların çeşitlilik ve dinamiklerinin samimiyetle tanınması ve saygı görmesinin şart olduğu düşüncesindedir.

5. Dolayısıyla Meclis, Avrupa Konseyine üye bütün devletlere aşağıdaki maksatlar için yasal veya diğer tedbirleri bilfiil almak suretiyle dini azınlıklara mensup ana baba ve çocukların haklarını korumaları çerçevesinde bulunur:

5.1. yasal olarak sağlanan hizmetlere erişimi idame ettirir ve başkalarının ayrımcılığa maruz kalmama hakkını korurken, hiçbir dine mensup olmama hakkı da dahil olmak üzere tüm bireylerin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkını teyit etmek ve herkesin derinden bağlı olduğu manevi veya dini inançlara aykırı eylemlerde bulunmaya zorlanmama hakkını korumak;

5.2. ciddi fikir çatışması durumunda, yurttaşların din veya inançlarını yasalarla belirlenmiş sınırlar dahilinde ve başkalarının haklarına zarar vermeden, özelde veya kamuda serbestçe ifade edebilmeleri için, tüm bireylerin derinden bağlı oldukları manevi veya dini inançlara makul bir yaşam alanını etkin biçimde sağlamak;

¹ 27 Nisan 2017 tarihinde yapılan *Meclis görüşmesi* (17. Oturum) (bakınız: [Doc. 14260](#), Eşitlik ve Ayrımcılığın Önlenmesi Komisyonu raporu, raportör: Valeriu Ghiletschi). 27 Nisan 2017'de (17. Oturum) *Meclis tarafından kabul edilen metin*.

5.3. dini azınlıklarla çoğunluğun inançları arasında ayrımcı bir farklılık oluşturan her kanun veya kuralı iptal etmek;

5.4. çocukların veya ana babaların derinden bağlı oldukları manevi veya dini inançlarla çelişen zorunlu devlet dini eğitim programlarından muafiyet elde edebilmeleri için uygulanması kolay seçenekler sağlamak; bu seçeneklerde belli bir mezhebi/dini esas almayan dini eğitime ve ahlak programlarına yer verilerek çeşitli dinler hakkında bilgiler öğretilebilir.

Mültecilerle ilgili acil durumlar için fon sağlanmasını iyileştirmeye yönelik yöntemler

Parlamente Meclis

1. Parlamente Meclis, mevcut göçmen ve mülteci krizi bağlamında, insani yardım finansmanında belirleyici unsurun, savaş ve diğer doğal felaketler sonucunda on milyonlarca insanın evlerini ve ülkelerini terk etmesine neden olan mevcut ve süregelen krizlerden mağdur olanların temel insan haklarının ve sosyal haklarının teminat altına alınması olduğunu vurgular.
2. Meclis, insani yardım girişimlerinin, kaynaklarla ilgili külfet paylaşımının veya iltica talebinde bulunan insanların büyük çaplı intikallerinin yönetilmesinin, ancak hükümetlerin kendi ülkelerinde büyük finansal kaynaklar ayırmasıyla, finansal olanakları olan devletlerin muhtaç ülkelere bağışta bulunmasıyla ve aynı zamanda uluslar arası kuruluşların sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün katkılarıyla etkili bir biçimde gerçekleştirilebileceğinin bilincindedir. Krizle baş etmek için, ellerindeki imkanlar oranında finansal kaynaklarla katkıda bulunmak bütün Avrupa ülkelerinin siyasi ve ahlaki sorumluluğu olmakla birlikte, bu ülkeler aynı zamanda paranın en çok ihtiyaç duyulan yerde harcanması için azami gayret göstermeli, bir yandan hesap verebilirlik ve şeffaflığı sağlarken, diğer yandan da idari masrafları ve yapısal engelleri asgari düzeyde tutmalıdırlar.
3. Süregelen göç ve mülteci krizinin, külfet paylaşımında Avrupa ülkelerindeki yetersizlikleri ve farklılıkları ortaya koymakla kalmayıp, tıpkı Avrupa'nın konuya ilişkin düzenleyici oluşumlarının test edilip noksanlıklar içerdiklerinin ortaya çıkması gibi, başta Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği olmak üzere, başlıca uluslar arası kuruluşların insani yardım konusuna ilişkin fon sağlama mekanizmalarındaki zaafı daha da belirginleştirdiği açıktır.
4. Birleşmiş Milletlerin bütçe planlaması öncesi uyguladığı ihtiyaçları değerlendirme sistemi son derece ağır bir yük altında zorlanmaktadır. Mevcut fonlarla bütçe gerekleri arasındaki fark giderek artmakta, planlanan faaliyetler için yıl boyunca fon bulma yarışı, çoğu kez Birleşmiş Milletlerin fon sağladığı diğer sektörlerle rekabet içinde olmaktadır. Halen söz konusu fark iki haneli milyar Euro'lara ulaşmış olup, mevcut bütçe belirlenen ihtiyacın yarısından azını karşılayabilmektedir. Avrupa Birliği'nin son zamanlarda sınır kontrollerine odaklanarak, insani yardım konularını Avrupa Birliği'nin sınırları dışından, "dış kaynak" yoluyla sağlama uygulaması sahada sağlam bir biçimde desteklenmedikçe, göçmen ve mültecilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması tehlikeye düşecektir. Üye ülkelerde halkın bu konuda dayanışmasını gösteren sürekli gösteriler yapılmasına rağmen, ülkelerdeki zor ekonomik ve siyasi ortam, düşmanlığa ve dışlamaya çanak tutmaktadır.
5. Meclis, karmaşık karar verme ve bütçe prosedürlerinin ve Avrupa Birliği programlarının sahada yavaş uygulanması sonucunda, yapılan yardımların gerekli altyapının oluşturulmasına ve yardıma ihtiyaç duyanların bu yardımlara zamanında kavuşmasına olanak vermemesini üzüntüyle karşılamaktadır.
6. Meclis, öteki kanallardan sağlanan daha küçük çaplı ancak önemli insani yardım girişimlerini memnunlukla karşılamaktadır. Bunlara bir örnek de, Avrupa Konseyi Kalkınma Bankasının belirli hedeflere odaklanmış kredileridir. Bu krediler sayesinde, özellikle de göçmen ve mültecilerin ülkelere kabul koşulları ile ilgili ve bu grupların esenliğini sağlamak üzere, süratli ve somut girişimlerde bulunmaktadır. Özellikle de resmi veya gayri resmi diaspora iletişim ağları kanalıyla sağlanan fonlar da acil durumlara fon sağlama açısından önemli bir unsurdur.

¹ 27 Nisan 2017 tarihinde yapılan *Meclis görüşmesi* (17. Oturum) (bakınız: [Doc 14283](#), Göç, Mülteciler ve Yerinden Edilmiş Kişiler Komisyonu raporu, raportör: Cezar Florin Preda). 27 Nisan 2017'de (17. Oturum) *Meclis tarafından kabul edilen metin*.

7. Mevcut göçmen ve mülteci krizinin ciddi sorunlarıyla baş etme ihtiyacını ve finansal külfeti paylaşırken diğer yandan da yapılan harcamanın hareket noktasının insani kaygılarla, Avrupa vatandaşlarının emniyet ve esenliğini muhafaza etme ihtiyacının dengelenmesi gereğini göz önüne alarak, Meclis:

7.1. özellikle de kitlesel göç dalgalarının ulaştığı, göçmenleri kabul eden ön cephedeki ülkeler başta olmak üzere, bütçelerinin önemli bir bölümünü göç hadisesini yönetmeye hasreden üye devletleri destekler;

7.2. tüm Avrupa devletlerine, mevcut durumla ilgili finansal külfet paylaşımını artırmalarını ve bunu Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve diğer uluslar arası insani yardım kuruluşları gibi uluslar arası iş birliği kuruluşları kanalıyla yapmalarını telkin eder;

7.3. Avrupa Birliği'ne, güvenliği, sınır kontrollerini ve iade sistemlerini güçlendirecek ek tedbirlerle birlikte, göçmen kabul koşullarını iyileştirmek, iltica işlemlerini hızlandırmak ve göçmen ve mültecilerin kısa ve orta vadede entegrasyonunu teşvik etmek üzere çeşitlendirilmiş fon sağlama sürecine devam etme çağrısında bulunur;

7.4. üye devletlere, acil önlemleri desteklemek üzere Avrupa Konseyi Kalkınma Bankasıncı oluşturulan Göçmen ve Mülteci Fonunun kaynaklarına katkıda bulunmalarını telkin eder;

7.5. Birleşmiş Milletler ve üye ülkelerini Mayıs 2016'da Dünya İnsani Yardım Zirvesinde üzerinde mutabık kalınan "Büyük Pazarlığı" gerçekleştirmek için her türlü çabayı göstermeye acilen davet eder. Bunu gerçekleştirirken Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) özellikle aşağıdakileri sağlamalıdır:

7.5.1. daha fazla şeffaflık, birbiriyle uyumlaştırılmış ve sadeleştirilmiş raporlama şartları ve mükerrer işlemlerin ve yönetim giderlerinin azaltılması

7.5.2. uzmanlarca gerçekleştirilecek ortak ve tarafsız ihtiyaç değerlendirmeleri sayesinde verilerde sadeleştirme;

7.5.3. yerel ve ulusal aktörlere daha fazla destek ve fon ile ortaklıklar önündeki idari engellerin azaltılması;

7.5.4. nakde dayalı programlamanın daha çok kullanılması ve koordine edilmesi;

7.5.5. birkaç yılı kapsayan, iş birliğine dayalı insani yardım planlaması ve fon sağlanmasının artırılması;

7.5.6. yardımı alan insanların hayatlarını etkileyen kararların alınmasına dahil edildiği bir "katılım devrimi";

7.5.7. insani yardım ve kalkınma alanlarındaki aktörler arasındaki etkileşimin artırılması.

8. Meclis, özellikle de Avrupa'nın sınır bölgelerinde olan ve o nedenle de göç krizinin ön saflarında yer alan (örneğin Yunanistan ve İtalya) ülkelerin görülmemiş derecede baskı altında olması nedeniyle, Avrupa Birliği'ne, insani yardım alanındaki taahhütlerine karşılık ülkelerin borç ödemelerinde kolaylık sağlama olasılığını inceleme çağrısında bulunur.